

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 22 OKTOBER 1916.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGSKOLAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

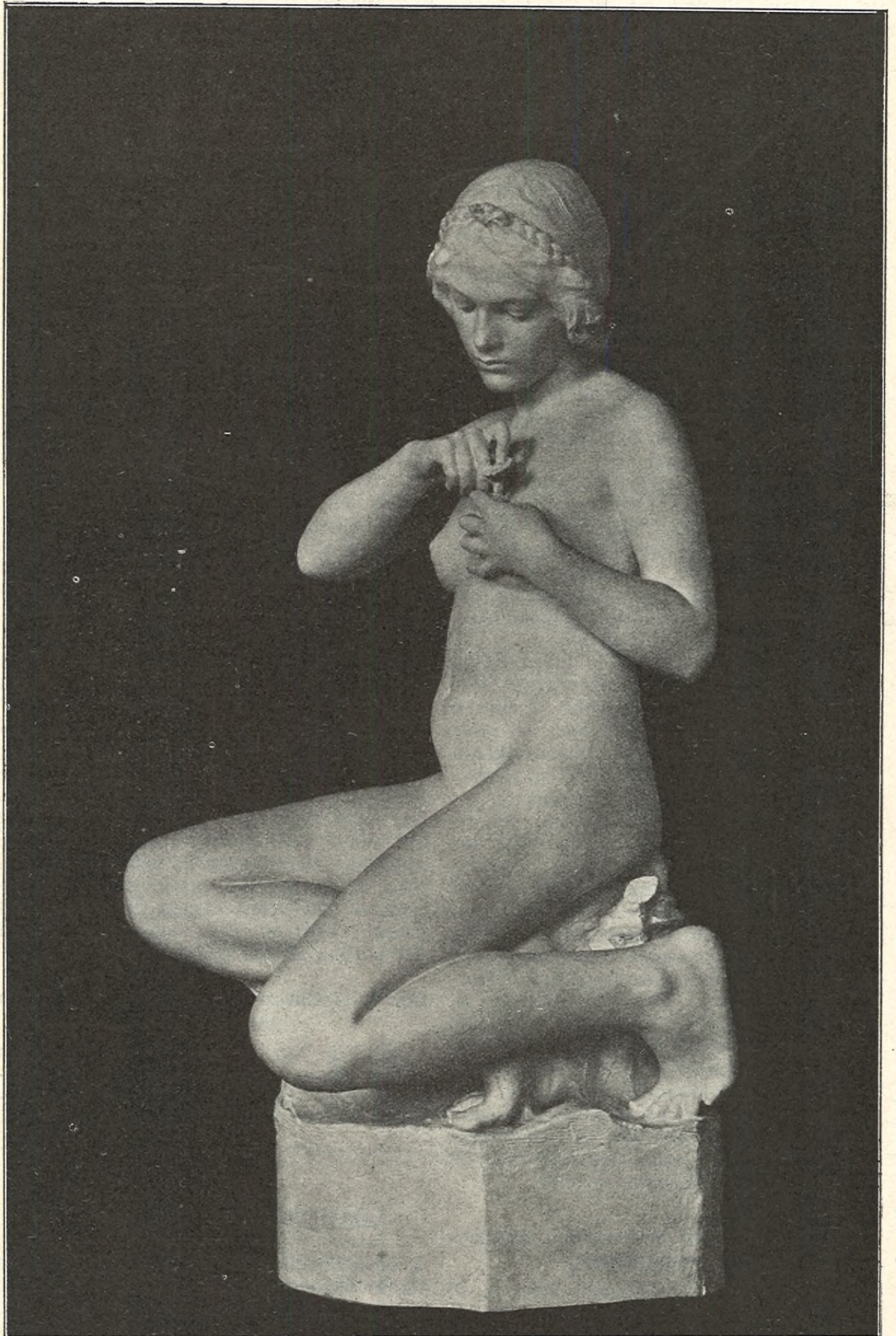
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

SKEPPET.

TRADER JAG ÅTER IN I DET RUM JAG BE-
bodde som gosse,
allt sig därinne är likt, hela min barndom
där bor.
Minnena vakna igen: här hvälfde sig re'n
öfver bokens
liflösa staplar och streck aningens gyllene
rymd.
Här med Homeros jag for öfver vinblå hafvet
på långfärd,
här vid Ovidius hand blommade saga och
myt.
Här, förtegen och skygg, svagt doffande,
bleka violer
gossårens Musa mig gaf, purprande kinden
i brand.
Vänskapen spirade här, den första svärmi-
ska, starka:
minnet förbleknar ej lätt, alltför mycket den
gaf.
Här vid läxa och bok, en ny Columbus, jag
nya
världar skymtande såg, ständigt på uppläc-
karfärd.
Allt sig härinne är likt: från smala bordet
vid fönstret
ser jag, som fordom igen oroligt sorlande
ström.
Måsarne segla där än på bredda, hvilande
vingar,
skria med skrin, hvilka förr störde min ir-
rande dröm.
Högt upp på skåpet som förr framseglar för
fullaste segel,
vimplad och flaggprydd ännu, tremastad hvit
galeas,
gossårens farkost, som förr mig förde till
länder och städer,
fjärran på blånande våg: Fantasos rorsman-
nen var.
Ej var så fjärran en kust, dit icke för sol-
vind vi nådde,
skimrande hägring på våg bjöd oss sin skyd-
dade hamn.
Skeppet väl står där ännu, men årenas
dammstoff betäcker
vimplar och tackel och fåg: seglen ej buktas
af vind.
Stiltje i tacklingen rår, och frögt i dammet
det vagnar
vindlöst stilla och ack! hvar blef väl rors-
mannen af?

HJ. LUNDGREN.

CHRYSANTEMUM.

Staty i gips af Herman Neijd. Å hans nu pågående utställning i Konstföreningens lokal.
O. Ellqvist foto.

Kommunens mest vanlottade tjänare.

Barnmorskorna på landet leva vid svältgränsen.

DET DANSKA UTTRYCKET "JORDEMOR-
mand" för att beteckna den äkta mannen
som den försörjde i familjen saknar motsva-
righet på svenska, och man förstår lätt hvar-
för, om man besinnar de ekonomiska för-
hållanden, under hvilka våra barnmorskor
leva. Ty hur små anspråk en man än har,
skulle han aldrig komma i frestelse att för
försörjningens skull gifva sig med en barn-
morska, åtminstone icke med en som prakti-
serar på landet, anställd af kommunen.

Det blir snarare motsatsen som inträffar.
Barnmorskan söker så vidt möjligt bli gift för
att bli försörjd.

Men barnmorskorna förtjäna väl bra med
pengar? De se alltid ordentliga och pryd-
liga ut, och på de gifva gårdet ingen
nöd, så mycket är då säkert.

Den invändningen möter en ganska säkert,
då man börjar tala om barnmorskornas be-
tryckta ställning.

Hvad skulle ni som läser dessa rader säga
om ett yrke som man får bestå sig utbildning
till för mellan 800—1,000 kronor, men som in-
bringar så litet, att man måste skaffa sig för-
sörjning på annat håll, om man icke vill
svälta ihjäl?

Ty sådan är i själva verket ofta den af
kommunen anställda barnmorskans ställning.
Hon har i allmänhet lagstadgad lön på 300
kronor om året, hvilket är den minimilön, som
fastslogs vid den senaste löneregleringen
1908, fri bostad och vedbrand eller också
100 kronor eller något mer kontant som hy-
resbidrag och ersättning för bränsle och för
hvarje förrättning betalt efter taxa, lägst 1
krona, högst 5 kronor, hvilket senare före-
kommer ytterst sällan. I de flesta landskom-
muner torde 2 kr. vara minimitaxan. Det är
en populär vantro, att förrättningarna in-
bringa grofva pengar. I många folkfattiga
kommuner har barnmorskan icke ens 20 för-
lossningar om året, och äfven i folkrika trak-
ter öfverskrider antalet förlossningar i all-
mänhet icke 50, och det är lätt att räkna
ut, hur grofva pengar barnmorskan fört-
jänar under sådana förhållanden. Enligt en
beräkning som gjordes 1914 hade 85 proc.
af de kommunalt anställda barnmorskorna
under 500 kronor i lön samt omkring 50 proc.
en totalinkomst af 5 à 6 hundra el-
ler därunder och detta belopp var re-
dan då ett minimum för en som skall an-
ständigt försörja sig på ett yrke. Kommun-
ernas flertal har således begagnat sig af
möjligheten, som lagen ger dem, att betala
barnmorskan enligt minimilönen. På sina
håll tillgodoser kommunen barnmorskan med
antiseptiska artiklar, men långt ifrån öfver-
allt är detta fallet. Man har räknat ut, att
barnmorskans kostnad för hvarje förlossning
för bomull och antiseptiska medel jämte tvätt
af förlossningsdräkten uppgår till 2 kronor.
Om hon nu har 2 kronor för sitt besvär, hvad
blir då förtjänsten? Och huru stor blir den i
alla de mycket vanliga fall, då ersättningen
helt uteblir enligt regeln: där intet finns att
taga har kejsaren förlorat sin rätt?

Kalle's ansvar håller barnmorskan uppe ge-
nom svårigheterna.

Det är underligt i alla fall, säger ni, att
barnmorskorna på landet, som verka så
präktiga och hedersamma, skola ha det så

svårt. Det måtte vara aktningen för deras
kall och det ansvar som lägges på deras
axlar, som håller dem uppe.

Det är nog så. Ansvar — i många fall öf-
verväldigande stort — gör dem rådsnabba
och driftiga. Ty hur skulle de annars reda
upp de omöjliga situationer, som de föras
in i?

Endast den från urtiden härstammande
smuts, som de måste ta itu med i de fatti-
gaste hemmen på landet, skulle vara nog att
bringa en vanlig människa ur fattningen.
Smuts och ohyra, vanvård och dryckenskap.
Så här kan det se ut, när barnmorskan häm-
tas, kanske långa vägar bort, ofta midt i nat-
ten. Välvilliga grannkvinnor ha samlats om-
kring barnaföderskan i slugans enda rum och
barnen hållas tysta därinne så godt sig göra
låter. Endast mannen är försvunnen. Det
första barnmorskan ber om är rent vatten,
som skall värmas. Jo då, det står en gryta
med rent vatten på spisel. Vattnet inspek-
teras, ser misstänkt ut. — Å, det har bara
kokts gröt i grytan förut, så vattnet är all-
deles rent. Efter någon svårighet får hon
grytan rengjord och nytt vatten hämtadt, af-
lägsnar alla obehöriga, får barnen till ro och
anbringar af sin kappa och väska och några
andra saker ett slags skärm mellan dem och
den blifvande modern, så att de åtminstone
skola vara utom synhåll för hennes arbete.
Går sedan allt normalt får hon vara glad, in-
träffa komplikationer, som nödvändiggöra
instruments anläggande får hon söka reda
sig så godt hon kan. De ovanligt låga död-
lighetssiffrorna för svenska barnaföderskor
visa, att hon i de flesta fall reder sig som en
duktig och erfaren kvinna.

Det finns också hem, där mannen, otvivel-
aktigt för att styrka sitt mod i det svåra som
förestår honom, uppträder berusad, och då
gäller det att söka få honom aflägsnad från
barnaföderskan så vidt möjligt. Tänker man
så på de långa vaknätterna, bristen på or-
dentlig föda, som barnmorskan ofta får lida
under, då husmodern är urståndsaft och hela
huset upp och nedvändt, och till sist, då allt
är lyckligt öfverståndet, får hon återvända till
sitt hem. Hur ser där ut? På vintern är kanske
allting utkyldt, då ingen varit där, på somma-
ren malförråden illa medfarna af värmen.
Den utvakade barnmorskan får nu börja ett
nytt arbete med att söka ordna för sig själf,
innan hon kan få njuta en välbehöflig hvila.
Från de slarvigaste, mest vansköfta hem-
men har hon också många gånger hemfört
minnen i form af ohyra, och så har hon ett
nytt obehag till alla de öfriga.

Hon är utestängd från möjlighet att förkofra
sig i sitt yrke.

Detta är visserligen en svartmålning, om
också långt ifrån ovanlig, ett framdra-
gande af det värsta, som kan in-
träffa, det är sant. Men antag, att barn-

morskan har haft det bra, fått mat och blif-
vit omhuldad som hon blir i många, många
hem, både rika och fattiga. Det kvarstår
dock det faktum, att hennes lön är oerhördt
otillräcklig, att hon hör till kommunens sämst
af-lönade och att hon genom sin ekonomi
hindras från att förkofra sig i sitt yrke, som
är viktigare än många andra, och från att
föra en människovärdig tillvaro.

Men från den som icke har från honom
skall tagas äfven det han har, står det skrif-
vet. Barnmorskornas rätt att vaccinera bort-
tages med ingången af år 1917, och därmed
försvinner en för dem välbehöflig extra in-
komst.

Och alljämt är deras lönefråga lika olöst.
Sedan 1908, då minimilönen höjdes från 200
kronor till 300 kronor, en bestämmelse, som
dock genom kryphål i lagen på sina håll icke
började tillämpas förrän 1912, har ingen för-
ändring ägt rum. Kommunerna ha ingen
skyldighet att pensionera barnmorskan, hvil-
ket dock sker i många fall, däremot ha de
befogenhet att afskeda henne utan vidare,
äfven om hon icke begått tjänstefel.

Några önskemål, framlagda i petition till
K. M:t.

Sina önskemål ha barnmorskorna framlagt
i den petition till K. M:t, som de för två år
sedan aflämnade och öfver hvilken såväl
Konungens Befallningshafvande som förste
provinsialläkare i rikets län uttalat sig sym-
patiskt. I denna petition uttrycka barnmors-
skorna sin önskan att få minimilönen be-
stämd till 500 kronor jämte ålderstillägg. I
Danmark, där barnmorskornas ekonomiska
ställning varit synnerligen dålig har redan
genomförts en liknande lönereglering i före-
ning med högst betydligt förhöjd taxa för
alla till yrket hörande förrättningar, och
med det synnerligen viktiga tillägget att er-
sättning skall utgå från kommunen i alla de
fall, där den betalningsskyldige af bristande
vilja eller förmåga undandraget sig att be-
tala. Den danska lagen tillförsäkrar dess-
utom stora förmåner såsom kostnadsfri vi-
karie under semester, repetitionskurser, sjuk-
dom m. m. Vidare en löneförhöjning af ända
till 200 kr. till barnmorskor i distrikt, där år-
liga antalet förlossningar är mycket litet. Att
de ofta hårdt betungade kommunerna skulle
bevilja ökad anslag åt barnmorskorna, ha
dessa ej tänkt sig. De vänta sig, att staten
skall bidra med en större eller mindre del
af lönen, hvilket faktiskt vore den enda lös-
ningen på den segslitna frågan. (Lönen till
lärare och lärarinnor i folk- och småskolorna
utgår med 90 proc. af statsmedel.) Men
länga utredningar ligga emellan barn-
morskorna och deras åtrådade mål. In-
nan riksdagen säger sitt ord måste en
kommitté tillsättas och nog vet man hvad
ett sådant förfaringssätt innebär. Det enda
som för närvarande kan göras är att söka
påverka den allmänna opinionen till barn-
morskornas förmån. Särskildt kvinnorna,
som i allmänhet ha en stark rättskänsla,
borde söka bruka det inflytande de ha på att
vinden vänder sig till dessa hårdt betunga-
des förmån.

ELISABETH KREY.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras
till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild
medlem af densamma.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halft år.....	» 3.50	Halft år.....	» 5.—
Kvartal.....	» 1.75	Kvartal.....	» 2.50
Månad.....	» 0.75	Månad.....	» 0.90

Iduns byrå och expedition, Stockholms, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
30 öre efter text.	Utländska annonser:
35 öre å textside.	35 öre efter text 40 öre
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20% förh. för särsk. begärd plats.

Tak öfver hufvudet.

DENNA HOST HA STADSKOMMUNERNA haft det svårt nog, ty det har gällt att skaffa bostäder också åt dem, som ej behöfva anlita den allmänna barmhärtigheten. Visserligen ha ej de hemsökande hört till samhällets s. k. lyckligt loffade, men det har dock varit hederliga, ordentliga familjeförsörjare, hvilka stått inför fasan att icke äga tak öfver hufvudet.

Något måste göras, och det raskt. Malmö stad kunde lösa frågan på ett ganska fördelaktigt sätt, ity att den hade ett rymligt, solidt byggt och bra beläget f. d. vattentorn till förfogande. Detta har ställts i ordning till ett trettiotal familjer af arbetsklassen, och så väl dess yttre som inre verkar fullt tillfredsställande.

Liksom man i Stockholm säl- lan vallfärdar från Östermalm upp till Söders höjder, kommer också en Malmöbo nästan aldrig utanför det vanemässiga råmärket; den stadsdel där vattentornet höjer sin runda massa, är ett terra incognita för Södergatans och Rönneholmsvägens flanerande Malmö. Naturligtvis har man hört talas om Kirsebergsvän- gen och Kirsebergstaden; en och annan vet, att namnet upp- stått af Kejsarberget, en höjd (som en uppsvensk knappt märker), där fordom "majdrott- ningar" korades och häxor brändes, men den pittoreska stadsdel, hvilken blommat fram som en oansad vildflora ur skånejord, är obekant för de flesta. Lustig och till och med idyllisk är den dock med sina

Malmö vattentorn.

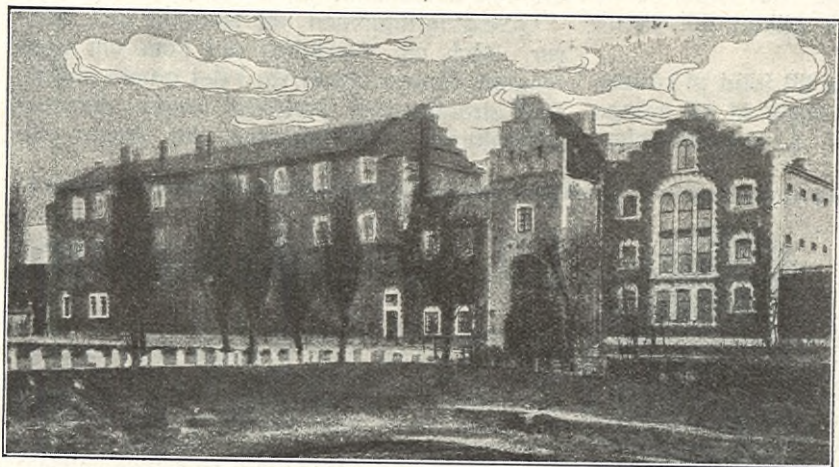

Bostadsinteriör i vattentornet.

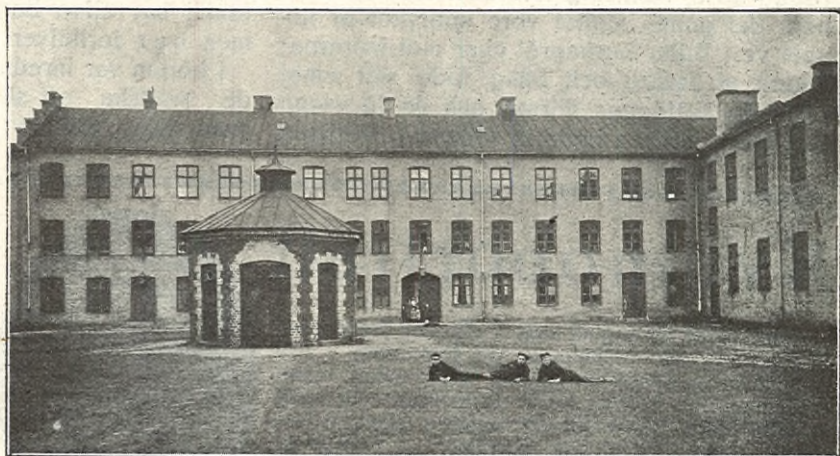
Hur Malmö stad afhjälper sin bostadsbrist.

Gifvelvis verkar ju formen på "tornet" originell som bostadshus, men när man gått upp för de raka, bekväma och synnerligen snygga trapporna, tycker man sig stå i en vanlig, ljus och luftig förstuga. Tornet är klufvet midt itu och har försetts med två alldeles lika uppgångar. Ena hälften af byggnaden innehåller tvårum, den andra enrumslägenheter, alla uniforma till yttne håll och inredning.

Vi hade tur, när vi knackade på en grön- målrad dörr en trappa upp och framförde Iduns önskan att få en interiör. Med den vänliga tillgänglighet och breda säkerhet, som utmärker folket härnere, togos vi emot. Ingenting behöfde ordnas eller fejas sär- skildt. Med den lille minste på armen, den yngste af åtta syskon, gjorde vår tillfälliga värdinna sig i ordning att "förevigas". Hon var mycket nöjd med bostaden, där fanns alla nutida bekväm- ligheter, och det var trefligt tapeteradt och måladt. Fönst- ren voro höga och släppte vil- ligt in den strålande höstsolen, hvars glimmande strimma nåd- de ända fram till den nätta tamburen med sina hvitmålade dörrar. Egentligen fick man mera ett intryck af relativt väl- stånd än af ett arbetarehems bekymmerstunga atmosfär. Och vi fingo veta, att här i tornet bodde bara "reelt folk", som kunde betala sin hyra. För en tvårumslägenhet betalas det 22 kr. i månaden, men då har hy- resgästen både gas, vatten och elektricitet samt dessutom en fri, treflig gårdsplan och —

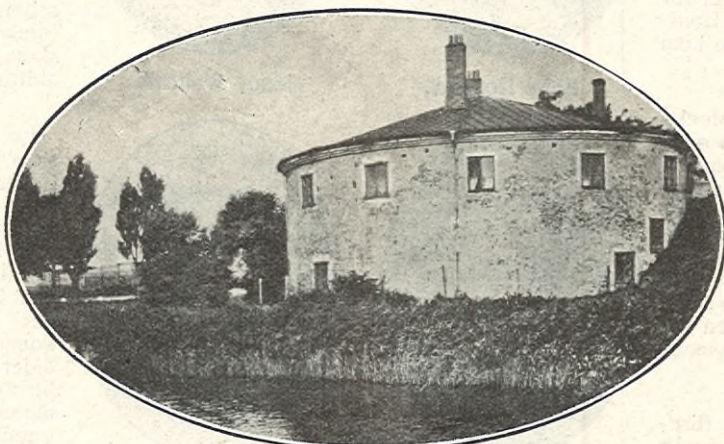
Malmöhus' slott.

Slottet från borggården.

färgglada, små hus, sin rikedom på trädgårdsläppor och träd. Den är ett mellanting af fiskläge och kö- ping, i allt olik det moderna Malmös stolta stenfysionomi.

Omgifvet af gyllenbruna träd lig- ger vattentornet; på dess rymliga gårdsplan dansa barn och hvirflan- de löf lika ystert och lika outtröttligt. En liten parfvel upplyser trovärdigt, att "vi ä' 180 barn i tornet nu". En äldre bekräftar yttrandet med en manligt säker nick. "Det är faktiskt så", säger han. "Faktiskt" och "ab- solut" äro här i staden två stående uttryck, som kursivera meningen.

Malmöhus' slotts bastion.

en takplatå med härlig, vidsträckt utsikt öfver slätten och det glittran- de, alltid lefvande Sundet. Det är säkert ett fullkomligt misstag att tro det en fattigbarack uppstått i gamla vattentornet, tvärtom förefaller det som om Malmö erhållit ett ovanligt tilltalande komplex just i denna rätt unika hyreskasärn, hvilken trots sin cirkelform är rymlig och efter om- byggnaden fullt tidsenlig.

Helt annorlunda tungt och mörkt ler sig Malmöhus, också det en till- flykt för det husvilla Malmö. Medan vattentornet på grund af sin origi- nalitet tilldragit sig allmän upp-

S:ta Birgittaskolan Regeringsgatan 19-21

Textilarbeten. Gardiner, Linneutstyrlar, Broderier och Spetsar i största urval.

IDUNS KOKBOK

AF ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

4:de upplagan nu inkommen. 30 tusen ex. Pris Kr. 5:50 inb.

märksamhet, har man förbisett det i själfva verket vida intressantare gamla slottet med dess dystra och tunga drag, dess sorgliga minnen af en lång fängelseperiod efter glansdagarna som fäste och kungaboning.

Där för blott ett par år sedan fångarna samlades i skumma verkstäder eller där de sutto i trånga celler, ha nu många af stadens familjer inhysts. Det vore orätt att säga, det icke också här mycket gjorts för att förbättra bostäderna, men belingelserna äro långt ifrån så gynnsamma som därute i den leende Kirsebergsstaden.

Det var en glad och höstfager oktober-söndag vi besågo det månghundraåriga slottet med anor från Erik af Pommern, och med Christian III:s krönte namnchiffer samt årtalet 1537 öfver hufvudportalen.

Gula löfmassor spegla sig i vallgravens stilla, mörka vatten och på bastionen Carolus reser sig smutsigt grå en huslänga, hvilken verkar ängsligt som en gånggriff för levande döda. Kanske är det endast en alltför pessimistisk stämning, som griper oss, när vi från det flödande solguldet i allén och på Slottsbron komma in på en trång, osund gård, men nog förefaller det, som om hela det gamla slottet vore uppfyllt af lifvets ve. Bitter barnagråt ekar mot murarna; lukten af torftig och billig föda slår emot oss från halföppna dörrar, och de få vuxna vi se, äro jordgrå ända in i blicken. Möjligen

Framstående guldsmedsaffär i nya lokaler.

HOFJUVELERARE K. ANDERSON HAR I DAGARNA inflyttat i ny lokal i Operahuset, där nu en ovanligt vacker utställning finnes att bese af allt hvad den kända firman kan åstadkomma. I de gamla lokalerna tvärs öfver gatan vid Jakobstorg är nu nysilfverafdelningen från Regeringsgatan 19-21 inrymd. Den nya lokalen är inredd med mahogny och belysningen utsökt väl avvägd för de utställda föremålen. De läckra spetsgardinerna för fönstren ge butikslokalen ett på samma gång förnämt och graciöst drag. Utrymmet är väl tillvarataget och de olika afdelningarna för guld, silfver och juveler lätta att finna. För den för många viktiga förrättningen, måttagning af ringar, finns ett litet rum i diskret afskildhet inredd.

plågas en och annan alltför ömhudad af medvetandet att bo på "slottet". Månet sargande, värkande minne är förknippadt med det f. d. fängelset, och mer än en moder ser kanske i ångest ut genom det gallerförsedda fönstret, medan tankarna rufva öfver framtidens mörker. Här sitter i en trång och ändå kal bostad en flock om åtta syskon, en annan om fem och en om sju. Det sägs, att en familj har elfva barn, så släktet dör ej ut, men hur fortlever det?

I början var inredningen till följd af rådande brådska att skaffa husly åt så många synnerligen primitiv; de f. d. verkstadsloka-

lerna lär ha afdelats till "lägenheter" med kritstreck, men nu finns det ganska trefliga och ljusa rum med höga fönster och snygga tapeter. Vi ha sett flera sådana, dock är det naturligtvis omöjligt att förändra de slitna stentrapporna eller att lägga om alla de gropiga golven. Det hela verkar tillfälligt. Staden är också billigare mot gästerna på Slottet än mot dem i Tornet. I det förre kan en lägenhet fås för 12 kr. i månaden. Ett fattigmanshem blir det, kallt och dragigt, men ändå en vrå, där man kan somna med tröttheten till hufvudgård och vakna vid bekymrens pålitligt skrällande väckarklocka.

Den äldsta delen af slottet, där earlen af Bothwell, Maria Stuarts tredje gemål, hölls fången af Fredrik II i sex år, är nu obebodd, men en utsiktspunkt för hyresgästerna i verkstadsbyggnaden. De möta den väldiga slottsgården och dess omgivande röda mursträckor, om de gå fram till fönstret, men troligen fråga de föga efter Malmöhus' historia; för dem är det ingen hvila att fördjupa sig i konungalängderna. De trampa bokstafligt och figurligt historiens mark under fötterna och grubbla beständigt öfver ett och delsamma: dyrtidsproblemet.

Också fattigdomen har skuggor och dagar. Och oss förefaller det som om dess yngsta skugga lägrat sig i det gamla slottet, fördyrande dess dysterhet, medan däremot vattentornet fått dagarna, det ljusare och

Kvinnoporträtt

I sitt 89:de år ingick den 1 oktober fru Ebba Ramsay på Vilhelmsro vid Jönköping. Fru Ramsays välsignelsebringande verksamhet bland de sinnesslöa barnen torde vara alltför väl känd af alla Iduns läsare för att behöfva närmare beröras. Sedan 1867 har anstalten på Vilhelmsro funnits till, först afsedd för vanföra och sinnesslöa barn, numera omorganiserad till ett hem för bildbara epileptiska, sinnesslöa barn. Fru Ramsays födelsedag firades af hela trakten, som kom från när och fjärran på denna högtidsdag.

Ett ansikte, som är känt af de flesta stockholmare är gymnastikdirektör Jenny Wallroths. Det kan endast förvåna alla som ha sett hennes stora kroppsliga och andliga spänslighet att hon i dagarna fyller 60 år. Vid sidan af sin omfattande verksamhet som gymnast har fröken Wallroth ägnat sig åt att tillvarataga sin kårs gemensamhetsintressen. Det var hon som tog initiativet till gymnastikdirektörernas förening G. I. C., som bildades 1903 och hon är äfven lifligt intresserad i Stockholms Kvinnliga gymnastikförening.

Brummerska skolans stiftarinna och dess föreståndarinna under 33 år, doktorinnan Eugénie Steinmetz fyllde den 14 oktober 70 år. Idun har vid ett föregående tillfälle ägnat doktorinnan

Ebba Ramsay.

Jenny Wallroth.

Eugénie Steinmetz.

Josefina Hermanson.

till dagskrönikan.

S:s vackra lifsgärning en mera ingående uppmärksamhet, nu vilja vi endast erinra om den märkliga kvinnogärning, som ligger fördold bakom orden Brummerska skolan. Dess stiftarinna har sedan två år dragit sig tillbaka från föreståndarinnebefattningen, men bor alljämt i samma hus som sin skola, där hennes moderliga inflytande förnimmes som ett solsken öfver det dagliga arbetet. En vacker hyllning ägnades doktorinnan Steinmetz på födelsedagen, främst från hennes skola, men äfven från forna elever, deras föräldrar och många andra.

En de gamlas vän, fru Josefina Hermanson, sedan 18 år föreståndarinna för Pauvres Honteux, lämnar den 1 november denna befattning för att njuta en välbehöflig hvila i privatlivet. Fru Hermanson har med vaken praktisk blick och skicklighet deltagit i Pauvres Honteux' utveckling till en modern anstalt, som uppfyller äfven högt ställda kraf på ändamålsenlighet. Under hennes tid ha två nya viktiga afdelningar kommit till, nämligen sjukvårdsafdelningen och ålderdomsafdelningen, båda delarna af ovärderlig nytta för de gamla pensionärerna. Fru Hermanson lämnar ett stort tomrum efter sig, och de gamla damerna på hemmet, som vant sig vid att ha hennes omsorger att trygga sig till, skola sakna henne mycket.

Pellerins

Grädd- och Växt-Margarin

ersätta det finaste mejerismör.

hoppfullare draget af framgångsrik sträfvan mot nöden.

"Reelt folk — ordentligt folk," det vill säga sådana, som icke pröfningen klubbat, som sluppit svåra sjukdomar och bittra molgångar. Det är alldeles klart, att en viss samhällsgradering sålunda uppstår, och vi förmoda, att vattentornsfolket i allmänhet ganska lugnt och förnöjsamt ser fiden an i sitt citadell på den trädkransade sluttningen, nära stadens storhet och landets frihet, om-susadt af friska vindar och med rymd för blicken — det är: m o d i t a n k a r n a.

E. K.-W.

Skelett-Valle.

AF ARTUR MÖLLER.

DET LAG EN BOK KVAR PÅ DET gista, mossgröna bordet i lusthuset; ingenjörn tog den förstördt mellan sina feta, hvita fingrar och läste med något sarkastiskt tonfall från titelbladet:

— Den första kärleken. Är det brors semesterlektyr, det här?

— Ja, nickade värden allvarligt. — Den skulle du också kunna läsa. Turgenjeff är och blir ändå Rysslands störste diktare.

— Jaså, är det Turgenjeff! föll skulptören in och tog boken ur sin väns hand. — Då har jag bestämdt läst boken, på tyska, jaha, där hette den *Frühlingswogen*. Hvad originalet heter vet jag inte, men det här är säkert en dålig öfversättning. Det är märkvärdigt att nästan alla öfversättare blamera sig redan på omslaget.

— Tycker du att Den första kärleken är en så dålig titel, smålog värden, medan han i tankarna repade sönder ett blad tills bara nervskelettet satt kvar.

— Banalare kan väl inte gärna tänkas, pustade ingenjören ut.

— Nå, jag får tillstå, att jag nog hade köpt den här boken på dess titel, äfven om det inte stått Turgenjeff under. Den första kärleken är väl den enda, som aldrig kan bli riktigt banal.

— Verkligen! — Skulptörens lilla kritpipa hade åkt ned i högra mungipan, ett symptom på skeptisk eller ironisk reaktion. — Undras om du skulle säga detsamma, ifall du fick läsa min första kärlekssaga på tryck.

— Det beror ju mycket på, om du kunde fånga doften öfver den. Det har Turgenjeff. Den första kärlekshistorien har ju i regel inga händelser.

Skulptören kluckade:

— Doffen! Jo, det är rätta ordet.

— Nå, hur var det då, uppmuntrade ingenjören, som till fullo delade sin nations förkärlek för anekdoter, helst något mustiga.

— Asch, det var egentligen ingenting. — Skulptören knackade af sin pipa mot bordskanten. — Det var naturligtvis en piga. Hon hette Gudrun, och jag var fjorton år gammal.

— Du minns ännu namnet! insköt värden.

— Det var nog det vackraste hos henne. Hennes ansikte kan jag förresten inte se längre, har bara minne af någonting blackt och alldagligt. Hennes armar skeno blanka och runda då hon låg och skurade. Men en kväll, då jag händelsevis kom ut i köket, fick jag pilen i hjärtat.

— Hör man på, sade ingenjören.

— Hon satt och tvättade fötterna i en balja. Jag blir stående som förstelnad och bara stirrade. Hon såg tillbaka på mig utan att dra ned underkjolen. "Hvad tittar Bernhard på?" log hon. "Gudrun har så vackra fötter", sade jag och blef röd som en blodpelsin.

Ingenjören småskrattade:

— Nå, den komplimangen senterade hon?

— Ja. Hon svarade: "Det har lika mycket att säga som ett vackert ansikte." Men jag kände hur det susade för öronen på mig, medan jag stod där utan att kunna flytta bort blicken. Allt gick för mig upp i en enda åstundan: att få kasta mig på knä och öfversälla dessa hvita, knubbiga fötter med kyssar.

— Men det gjorde du inte, sade värden.

— Nej då. I så fall hade kanske det hela gått öfver. Nu blef denna åtrå sittande kvar som en tagg i mitt medvetande. Natf och dag reproducerade jag scenen i min fantasi. Jag klottrade ned en massa papper med att försöka teckna henne, som hon hade suttit där, något framåtböjd, med det där leendet.

— Onekligen kärlek, resolverade författaren. — Alla symptomen, inklusive själfplageriet.

— Ja. Och när hon kom in och serverade vid bordet, kände jag hur blodet kom och gick i mitt ansikte.

— Tvättade hon aldrig mera fötterna?

— Inte så att jag fick upplefva det i alla fall.

— Och dina föräldrar, tog ingenjören vid, i det han betraktade sina naglar, märkte de ingenting.

— Det tror jag knappt. Det stred alltför mycket mot deras världsåskådning att en fjortonåring kunde bli förälskad. Min far skulle på sin höjd ha skrattat åt det.

— Nej, sådana äro nog de allra flesta föräldrar. De märka ingenting. Men det finns undantag.

Ingenjören såg nästan orakelmässig ut, då han öfvergått till vänstra handens nagel-spetsar. De båda andra betraktade honom med road förvåning. Det ingick inte i hans vanor att utslunga allmänna maximer under matsmältningen.

— Jag betviflar det. Exempel! eggade skulptören.

— Det kan du få. Och jag behöfver inte hämta dem långt borta, för det var mina egna föräldrar. Men skulle vi inte ha någonting till kaffet först?

— Jovisst, förlåt min tanklöshet — värden sprang upp och tryckte på den elektriska ledningen, som var inledd i stammen på en lind.

Då det första glaset af den gyllne iskylda drycken halkat ned, sade ingenjören efter ett andaktsfullt smackande:

— Ser ni gubbar, ni ska inte tro, att det är punschen som har gjort mig så fet. Jag var likadan som pojke, relativt taget ännu fetare för resten. Och att dras med trettio eller fyrtio kilo extra då man närmar sig femtiotalet, det är ju ingenting. Man är som andra. Men att vara för fet som pojke, det mina herrar, är ett inferno som ni inte ha någon aning om. Bor man så till på köpet i en småstad —

— Nå, det kan väl hvarken göra från eller till, småskrattade skulptören, och hans kritpipa åkte ned i mungipan.

Ingenjören besvarade afbrottet med ett värdigt ögonkast.

— Har du läst *Thummelumsen* af Gustav Wied! Jaså. Det är visst där han säger på ett ställe, att "hver By har sin fede Dreng". Nåväl, mina herrar, jag var Byens fede Dreng.

Efter att ha låtit de sista orden följas af en effektpaus, återtog ingenjören:

— Det är ganska eget, att barn inte har något sinne för magerhetens komik. Ett par ben som strumpstickor, en hals som en tranas, det gör ingenting. Det får man lof att ha. Men den fete är enbart löjlig. Har han

då fått ett anslående öknamn, blir det ingemånda på förföljelsen.

Ingenjören hade fått ett nästan patetiskt tonfall, som framlockade små ryckningar i skulptörens mungipor. Författaren hade där- emot blifvit djupt allvarlig och uppmärksam.

— Hvem som först hittat på att kalla mig "Skelett-Valle" fick jag tyvärr aldrig veta. Men det var ju ytterst kvickt, eftersom jag hette Valdemar och var den fetaste i skolan. På skolgården och på gatorna hette jag aldrig något annat. På vintern jagade mig småpojkar i första och andra med snöbollar, under det de ropade: Skelett-Valle.

Skulptören inföll något otåligt:

— Nå, men tog du inte och klädde upp dem någon gång. Du var väl inte bara fet, utan grof också.

— Jovisst — ingenjören smuttade betänksamt. — Det är något som jag har ofta nog tänkt på efteråt. Men låt oss nu inte gå händelserna i förväg. Ser du, som alla feta och starka var jag behäftad med en svår godmodighet. Och efter hand blef min hud ju tjockare. Jag var som en stor kobent rhinoceros, som lät terrierna gläfsa och nafsas i mina hasor utan att fästa mig vid det. Men så kom ju det som vände upp och ned på alltihop.

— Var det också en piga, myste skulptören förhoppningsfullt.

— Ingalunda. Det var en liten fjortonårig dam ur societeten, med två rödbruna flätor nedåt ryggen. Familjen hade nämligen, tillfölje ett par goda affärer som pappa gjort under vintern, för första gången beslutat ligga vid badort öfver sommaren.

— Och det hela var naturligtvis gemensamhetsbadens fel?

— Ähnej, det kan man knappt säga — ingenjören bet spetsen af en ny cigarr — besinna att det här är öfver trettio år sedan, och då fanns ju knappt det otyget. Man badade hyggligt och ordentligt i badhus med herr- och dambassäng. Men utanför badhuset låg en vågbrytare, som bachfischar och gymnaster med förkärlek simmade ut till för att förströ sig med diverse upptåg och vattenlekar.

Nå, jag höll mig i regel på ett visst afstånd från den där vågbrytaren. Ännu en vecka sedan min förälskelse börjat och vi blifvit så pass bekanta, att hennes röda badmossa rördes till en nickning, hade hon aldrig sett mer än mitt hufvud öfver vattnef.

— Men min kära bror, du hoppar ju öfver själfva hufvudmomentet. Hur förälskelsen började.

Ingenjören blåste med värdighet ut ett stort rökmoln.

— Jag är ingen Turgenjeff. Och dessutom har jag ju utgått ifrån, att herrarna båda två haft samma upplevelse, så ni vet hur det känns. Det vill säga, för mig tillkom ju någonting extra. Trots min ålders svärmiska läggning insåg jag, att romantik och fläsk voro två oförsonliga begrepp, och att 92 kilo inte passade ihop med 15-årig älskog. Instinkter och erfarenheter i förening sade mig, att i samma ögonblick min passion kom i dagen, var den dömd till åtlöje. Det enda som stod mig till buds för att lindra mina kval var att skriva vers.

— Det var verkligen ett afslöjande! skrat-tade skulptören. — Och så fick din mamma eller pappa tag på ett blodprof. I så fall förvånar det mig inte, att de begrepp hur det var fatt.

— Din gissning är förhastad, snälle bror. Upptäckten skedde på annat sätt, och jag förs väl säga, mera dramatiskt.

Sanningen fordrar det erkännandet, att jag kokerade en del för Margit med min sim-

Den fulländade.

AF MOGENS LANG.

ning, när hon satt med de andra på vågbrytaren. Jag kunde simma crawl och indian-sim och hundsim och diverse andra konster som jag nu har glömt. Det var väl ett behov att trots allt få henne att lägga märke till min existens. En dag hörde jag en stämna från stenkammen.

— Det är väl ingen konst för Skelett-Valle, han kan ju inte sjunka.

Det var en skolkamrat till mig som hette Rudolf Manner, en vacker pojke och redan ett lejon på badorten.

— Stå på hufvudet, Valle, så flickorna får se dina ben, var det en annan röst som ropade.

Jag tyckte mig höra att Margit skrattade. Ännu i dag vet jag ju inte bestämt om det var inbillning. Men hvad som skedde de närmaste tre minuterna kan jag ännu se för mig som om det hänt i går. Med ett par simtag var jag framme vid vågbrytaren, högg tag om Rudolfs ena ben och ryckte ned honom i vattnet. Jag kan ännu se hans halft skriande, halft häpna ansikte framför mig. Men i nästa ögonblick var hans hufvud under ytan, och där höll jag honom väl en half minut. När jag släppte upp honom igen, hade han blifvit fämligen blek, men vid åsynen af hans elaka ögon tog mig raseriet på nytt. Det var första gången i mitt lif jag känt hvad vrede vill säga. Och jag fick på nytt järngreppet om hans nacke, och den gången dröjde det kanske ännu lite längre innan han fick se dagsljuset igen. —

De båda åhörarnes blickar hade spändt hakat sig fast vid ingenjörens joviala ansikte.

— Det var som tusan, utbrast skulptören — du kunde ju lätt ha tagit lifvet af pojken!

Ingenjören, något andfådd och röd af det ovanligt långa anförandet, fuktade sin strupe.

— De sade så, också, hans föräldrar, då de på eftermiddagen sökte upp mina. De påstodo, att det hade behöfts formliga upp-lifningsförsök för att pumpa tillräckligt med luft i deras Rulle igen. De yrkade på en exemplarisk afstraffning och afbön. Men nu kommer det märkliga: när jag på kvällen hade körts i säng, själf ganska medtagen af hvad som hänt — ty ni ska komma ihåg, det var första gången jag blifvit arg —

— Och den ilskan var eruptionen af verkors sammanprässade smärta, inte sant?

— Det kan man säga. Nå, då hör jag genom brädväggen, som i en drömdvala, ett egendomligt samtal mellan min far och min mor.

— Den stackars pojken har blifvit kär, sade min far. — Jag har anat det länge. Nu vet jag det. Det är inte värdt att bråka med honom. Det bästa vi kan göra är att fara hem igen.

Jag tyckte mig höra hur min mor suckade. Men så sade hon:

— Jag tror att du har rätt, Gustaf.

Och nästa dag reste vi hem.

Iduns kvinnliga akademi.

MED ANLEDNING AF ATT FROKEN ANNA SANDSTRÖM, som inom Idun-akademien representerade den pedagogiska verksamheten, utgår ur akademien genom löfning, riktas härmed en vädjan till vår läsekrets att inkomma med förslag på någon svensk kvinnlig pedagog, som kan anses lämplig att intaga den ledigvordna platsen. Vidare anhåller akademien att våra läsare behagade inkomma med motiveradt förslag till pristagare för 1917, hvari angifves någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset, 1,000 kronor, för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning. Förslagen torde adresseras till akademiens sekreterare, dr Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, och insändas ju förr dess hellre, senast före utgången af oktober månad.

JAG HAR ENDAST HAFT NÅGRA FÅ tillfällen att i verkliga lifvet träffa på den fulländade och måste bekänna, att jag efter dessa erfarenheter blifvit mer fördragsam med de skröpliga. Låt mig berätta en liten historia, om hvilken verkan den fulländade kan åstadkomma på den man som, bländad af hennes fläckfria väsen, beslutar sig för att dväljas i hennes strålgans hela sitt lif.

Jag hade en gång blifvit uppmanad att komma och föreläsa i någon af våra medelstora städer. Samtidigt med att ortens blad bragte meddelandet om denna viktiga kulturhändelse, mottog jag en liten biljett från öfverläkaren vid stadens sjukhus, en gammal kär studentkamrat, som inbjöd mig att under vistelsen i staden vara gäst i hans hem. Då vi förlorat beröringen sedan flera år, sådant händer äfven de bästa vänner, ansåg han sig böra meddela, att han nu var gift, fått sina affärer ordnade och bebodde en villa i stadens brunns-park, som han med en viss tillfredsställelse framhöll som mycket rymlig och fin. På den utsatta dagen hämtades jag vid stationen af en ståtlig bil, som alltför snabbt förde mig till det gästvänligt öppnade hemmet. Vid den omständliga husesynen under värdinnans ledning beundrade jag, för att göra mig angenäm, beundrade allt hvad jag såg, från badrummet till den härliga ut-sikten, från värmeledningen till mjölk-kammaren där doktorn laborerade med sina x-bilder, från bebén till rädisorna i trädgården. Utan att vara någon Diogenes i tunnans kände jag mig dock en smula öfvervåldigad af allt det tankearbete, som kristalliserats i denna visserligen mer praktiska än praktfulla bostad. Här rådde ordning, men föga trefnad, här fanns en poesivrå i ett burspråk, men den användes nog endast om mornarna för dammtorkning. Den vemodiga afund jag ofta känner vid inträdet i själsligt varma hem förskönades jag ifrån. Här ville jag ej bo, om jag ej blefve herre på läppan och finge stöka om allihop. Jag hade intryck af att värdinnan var en guide, som förevisade ett mönsterhem på någon utställning, i svag förhoppning att få det såldt. Det gick upp för mig att hemmets fulländning var ett slags reklam för den fulländning hon själf satte en ära i att äga. Mitt hufvud blef tomt och ögonen trötta under denna långa förevisning af själfva ramen kring den lifsbild jag väntat få se, då jag hörde att min kritiska vän funnit kvinna efter sitt tycke.

Aldrig i mitt lif har jag sett tjänarinnor med styfvare stärkta förklädesband. Deras ansikten var orörliga som en advokats och deras åtbörder väckte föreställningen om hypnotiserade medier. Aldrig har jag sett smörkolor ordnade mer pyramidaliskt regelbundet än på assiettorna vid detta frukostbord. Kanariefågeln i hallen sjöng, såsom efter noter, kromatiska etyder. Och väggklockorna gick på sekunden, ljudlöst, drifna af elektricitet.

Jag flydde in i gästrummet, stängde dörren och gäspade, medan jag slog i tidtabellen för att se om jag inte kunde komma iväg redan samma kväll. Då mindes jag studentårens öppna och muntra samkväm med min vän och beslöt att, trots hustrun, söka få till stånd något af vår gamla förtrolighet. Det lyckades, tack vare hennes ordnade vänner. Efter den lätta supén och precis när det började slå 11 i alla huses klockor, reste sig fruon och sade godnatt, i det hon med en blick på mig, full af gryende missständsam-

het, sade till mannen: Tänk på, lilla Gustaf, att människors lif kan bero på att du är ut-söfd i morgon...

Då började jag ana, att den fulländades ordningssinne icke inskränkte sig till det husliga och materiella, utan att det sträckte sina verkningar äfven in på området för det moraliska. Och hvad mera var, jag förstod att hon inte nöjdes med att vara fulländad själf, utan begärde detsamma af andra, af dem hon menade sig rå på, tjänarna och hennes man. Jag tänkte på Renans underbara bön på Akropolis, där han ställer det stränga, stela, ordningsfulla Sparta i motsats till Pallas Atenes stad. Sparta gick under och dess namn har frusit till symbolen på det hos människan som hör mekaniken och det automatiska till, medan minnet om det lilla lättsinniga Aten lever i idealets glans. Och sannerligen, om denna lilla händelse ej legat ett par år tillbaka i tiden utan skett i går, skulle jag ha låtit tanken äfven stanna vid mönstret Potsdam, som i förmåtenhet säger sig vilja lyckliggöra andra folk med sin drill och sina reglementen, mot deras vilja och på trots af rätten...

— Du har sannerligen fått det bra, min gubbe lilla — började jag, med ett försök att slå an den förtroliga tonen från student-åren.

Min vän svarade intet, liksom väntade han blott på att jag skulle förgå mig.

— Tänk, hvilket hem du fått! Bevare mig, har de inte stoppat en elektrisk foivärmare ned i min säng. Din förtjusande hustru var själf inne och visade mig, hvilken knapp jag skulle vrida på för att få varmt under täcket. Hon är fulländad... Du har fått världens mest fulländade varelse till fru. Säger hon någonsin ett ord för mycket? Det tror jag inte.

— Då snarare ett och annat för lite.

— Hon glömmar aldrig något, kan jag tänka, och hon ändrar sig aldrig, inte sant? Hon vet precis hvad som är rätt och orätt. Och hon är inte den som skulle bli svarslös inför frågan: hvad är sanning? Det vet hon på en prick, för så vidt det rör sig om något hon vet. Hon vet hvad alla människor går för, men själf går hon utanpå allihop.

— Ja, svarade min vän efterlänksamt, det hon sist af allt skulle råka ut för, vore att glömma sig själf.

— Hon börjar stå klart för mig, det märker jag. Lifvet är för henne såsom ett pi-nospel, där hon aldrig råkar ta fel tangent, och hvars klaviatur är så lång, att den räcker till med en ton för allt i Universum. Om hon har tio tusen åsikter eller flera miljoner vet inte jag, men att hon har en åsikt för hvarje sak man kan ha en åsikt om, det tror jag mig kunna sluta af hvad jag redan märkt. Förlåt att jag talar så öppet, men hon är fulländad.

När jag såg på min vän, mötte mig en förfärande syn, han hade råkat gäspa — vid blotta tanken på sin fru — och nu hade käcken gått ur led, han satt där med vidöppen mun. Han gaf mig ett tecken att ta en liten apparat, som låg på bordet, och anbringa den mellan käkarna. Så han kunde få dem i led igen och gäspa som vanligt folk, när de hålla på att stupa af ledsnad.

— Tack, sade han, när jag var färdig med den lyckade operationen, tack, du är duktig. Annars brukar jag be min hustru hjälpa mig att ställa till rätta hvad hon vållat.

Den franska kvinnan under kriget.

Studie af ELSA LINDBERG-DOVLETTE.

Den ej minst för Iduns läsekrets välkända författarinnan Elsa Lindberg-Dovlette, gift prinsessan Mirza Riza Kahn och sedan några år bosatt vid Medelhafvets franska riviéra, börjar i detta nr en

DEN FRANSKA KVINNAN!

En doft af diskret och dock hemligt re-
tande parfym; ett fras af siden; en luftig
glans af spetsar; ett fladder af band; ett
glitter af smycken. — Mörka ögon, som
locka; fötter som dansa på höga klackar;
sprittande skraft och lätt spirituell konversa-
tion. Sådan voro vi ju vana att tänka oss
henne. Hon var modets gudinna. Vi lydde
alla hennes infall, kufvade af den charm, af
detta obeskrifliga, betvingande något, som
hon ägde mer än andra kvinnor på jor-
den.

Vi kritiserade henne som yllig, men foga-
de oss dock efter hennes nycker med under-
gifven beundran. Vi kallade henne frivol,
men imiterade henne dock gärna. Denna
kvinna finnes nu ej mer. Som genom ett
trollslag är hon försvunnen. Hon var den
franska kvinnan från i går.

Den franska kvinnan från i dag
är en annan!

Vid sidan af den kämpande soldaten ser
man henne. Med deltagande lutar hon sig
öfver de sårade. Hon tröstar änkor, hon
stickar och syr kläder åt dem hon ej kän-
ner. Bakom den klara pannan finnes nu ej
mer rum för ylliga tankar på kläder och nö-
jen. Hon är fri från allt det frivola, hvori
hon förr förlorade sig själf. Hon vill ej mer
blända. Hon vill hjälpa och bistå. Hon har
utgått renad ur lidandet och sorgen. Den
franska kvinnan har förstått att hennes roll
under denna fasans tid är att helt och hål-
let vara kvinna. Alla dessa egoistiska idéer
om det egna jagets pockande rätt att egen-
mäktigt bryta alla heliga familjeband för
 eget intresse äro borta nu. Behovet och
längtan att visa sig och blifva omtalad, som
förr så ofta helt dominerade henne, har ej
nu mer någon plats i hennes lif. Nu vill hon
endast hjälpa och beskydda. Alla franska
kvinnor äro nu blott mödrar och sysstrar för
de sårade och lidande genom kriget. Hon
hjälpes och hon tröstar. Hon gör det med all
den charm, som var henne egen, då hon
ännu blott var fransyskan från i går,
men har till denna lagt all den själförne-
kelse, som tillhör fransyskan från i
dag.

Kvinnan har
alltid hos det fran-
ska folket ägt ett
nästan mystiskt in-
flytande öfver
mannen. Det är till
hennes ära man
sjungit sånger och
författat. Det är
för att föreviga
hennes skönhet
man målat och
skulpterat. Nu har
hon själf villigt
träd tillbaka. Hon
har blifvit den tjä-
nande syster, som
gömmes sig i stäl-
let för att som förr
vara den oftast ty-
ranniska drottning-
gen, som alltid
själf ville vara öf-
verst och främst.

I krigstumultet
följer den franska

Elsa Lindberg-Dovlette.

kvinnan soldaterna, osynlig är hon vid deras
sida liksom fornlidens krigsgudinna. Det
påstås att hvarje fransk krigare bär i sin
rensel en kvinnas bild. Och i hans drömmar
finnes alltid en kvinna och så marseljäsen.

Man har så mycket talat om de framsteg
som den franska krigföringen gjort allse-
dan krigets början och om allt det febrila ar-
bete, som utförts för att beväpna och be-
fästa. Men, allt detta är intel i jämförelse
med den ammunition af levande, modiga
män, som de franska mödrarna gifvit foster-
landet. De äro oftast småvuxna, de franska
pioupiou, men de äro tappra och entu-
siastiska.

De franska mödrarna kunna vara stolta
öfver sitt verk.

Man säger, att hos hvar genialisk man bör
man söka modern. Men om detta gäller om
de andligen stora, bör det äfven va-
ra sant beträffande de små. Det är mödrarna,
som vakta fosterlandskärlekens heliga eld.

Arbetsstugan i Riviéra Palace's Militärhospital, Monte-Carlo.

yltast intressant skildring om den franska kvinnan
ställd i världskrigets belysning. Författarinnans
temperamentsfulla stil och förtrogenhet med ämnet
gör hennes framställning alligenom fängslande.

denna eld, som nu flammar så högt i Frank-
rike. — Hade den ej vårdats förr, under
fredstider, hade den ej kunnat värma, så som
den gör det nu i farans ögonblick. När
mödrarna vagga barnen sakta nynnande en
gammal sång, när de ovetande inympa hos
dem sitt väsens säregna känslighet, det
är då de ena den förgångna generationens
traditioner med den nya. Det är då de be-
reda fosterlandets framtid. Hon som rör
vaggan, hon regerar världen.

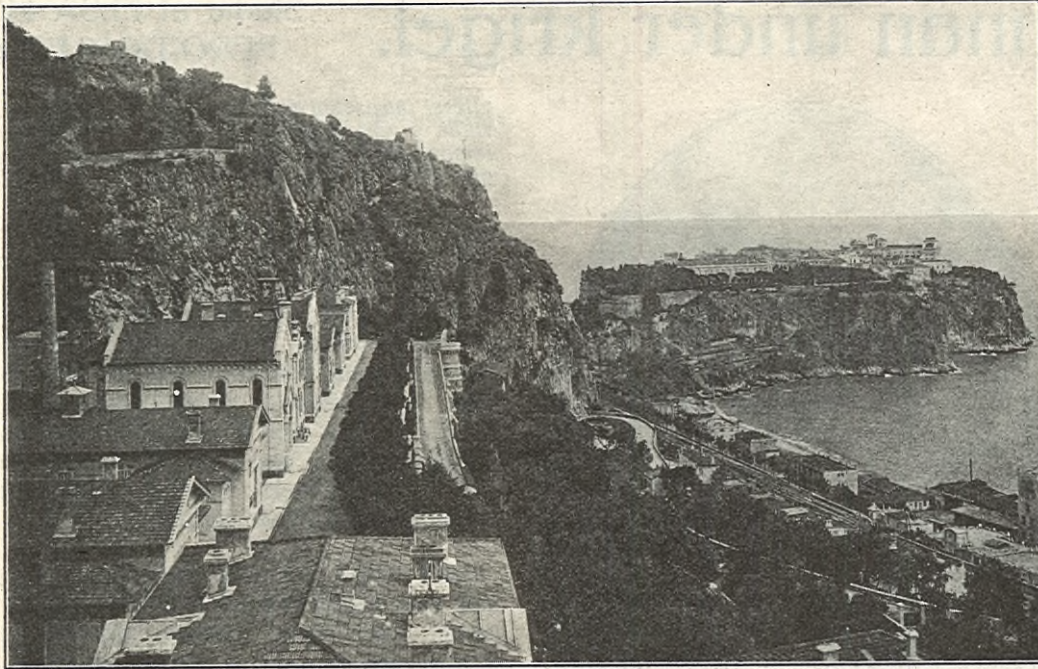
1914—1916! — Det är det otroligas år.
Allt som hänt och händer under dessa må-
nader är mera liksom osannolika
sannsagor, än sannolika verklig-
het. Och det hemska ord, som förbytt det
omöjliga till möjlighet, det överkliga till
verklighet är ordet — Krig.

Här vid Rivieran, den eviga vårens rike,
härskar äfven förvandlingens oundvikliga
lag! Mentone, Monte-Carlo, Nizza, Cannes.
Det är idel namn, som framkalla sensationer
af lyx, nöjen och sprudlande karnevals-
lif.

Men allt detta är borttrolladt nu, blef det
strax vid krigets början. Jag minnes, när
trumman första gången ljöd till uppbåd här i
Monaco och Monte-Carlo, där så många
franska undersåtar bo. Under jubel samla-
des man, marseljäsen sjöngs. Marseljäsen
blef likt ett levande väsen, som växande af
bravour och mod tycktes stödja de mobili-
serade. Öfver allt där trumman kallade och
manade, där steg äfven marseljäsen fram i
eggande marschtakt. När man sjunger hårdt
och starkt, då hindras tårarna. Och så syns
det ej, om man vill gråta. Och i alla fönster
och dörrar stodo kvinnorna. Och de sjöngo
äfven de.

Och trumman ljöd om dagen. Den ljöd om
natten. Och marseljäsen tystnade icke. Och
fåg efter fåg af mobiliserade lämnade Rivie-
ran. Och äfven monegaskerna följde som
frivilliga. Snart mötte man icke många fran-
ska män mer. Och de man mötte voro öf-
veråriga eller på ett eller annat sätt odug-
liga till krigstjänst.

Vid vår gata står ett hus, gömdt i en träd-
gård, där rosorna blomma hvar sommar och
vindrufvorna glöda
om hösten, där bor
en moder med sina
tre söner. Hennes
två äldre söner
hämlades till hä-
ren. Den tredje
stannade hemma,
ty han var halt. De
hade en tarflig li-
ten butik. Och de
voro stillsamt och
enkelt folk. Jag
mötte modern, när
de mobiliserades
blomsterprydda fåg
ångade ut från
Monte-Carlos sta-
tion. "Det är en
lycka för er nu, att
er yngste son är
halt," sade jag.
"På så sätt blir han
ju hemma hos er."
Men hon såg på
mig, som om hon ej
riktigt förstod.

Prins Albert-Hospitalet, Monaco, och klippan Monte-Carlo med spelhuset till höger.

"Togo de blott emot honom," sade hon, "så gick äfven han med trots sitt halta ben. Han sörjer öfver att ej få vara med. Han skäms öfver att ej få försvara sitt land, han, som de andra. Han vill knappt gå ut. Och jag ger ju äfven mitt tredje barn, liksom jag ger de två andra — — — "C'est pour la France — —" tillade hon, "C'est pour la France!"

Annu hade knappast de mobiliserades sista tåg ångat ut från stationerna förrän redan kvinnorna trängdes utanför Röda Korsets byråer.

"Skrif in mig som sjuksköterska." Det var den vanliga uppmaningen. Och fragila damer, som hitintills aldrig haft andra intressen än modets sista nyheter och baler och fester, bådo nu ifrigt att bli skickade till någon ambulans vid fronten.

Röda Korsets president måste kyla af ifvern en smula. — — "Det går ej så lättvindigt att komma till fronten".

"För det första, kan ni något? — Kan ni förbinda sår? — Kan ni göra en punktering? — Kan ni biträda vid en operation?" De flesta af dessa entusiaster visste ingenting. De voro ej beväpnade för kriget, mot kriget. Annat än med sin offervillighet och sitt glada mod; och det var detta, som till slut besegrade alla hinder.

Så började undervisningen. Öfverallt öppnades kurser för Röda Korsets medlemmar under ledning af militärläkare. Och det underbara inträffade, att gamla och unga satte sig åter på skolbänken och dotter lärde bredvid moder.

När de sårades långa järnvägståg började rulla genom Frankrikes stora land, då hunno de äfven ända hit till Rivieran, och de funno sjuksköterskor färdiga, väntande hvar och en på sin post.

Och hvilken post. De flesta voro de präktigaste marmorpalats, uppförda för att mottaga miljordärer och furstar. Och det otro-

liga hände, att dit fördes nu de sårade för att tillfriskna i den drömfagra omgifningen.

När de sårades tåg hunno till Monte-Carlo, voro alla automobilerna nere; lyxautomobilerna och lastautomobilerna väntade i rader och alla hotellens präktigt glänsande jätteautomobilerna, som, för endast någon tid sedan, förde till lyxhotellen tyska och österrikiska furstar och excellenser, de förde nu dem, som sårats af deras fiendekulor till de samma salar, där just tyska för endast några veckor sedan kanske talats mer än något annat språk. Ty de sista åren hade den tysktalande främlingskretsen här vid Rivieran betydligt öfverskridit alla andra nationer till antalet.

Högt uppe på sluttningen af Alporna just där Monaco slutar och Frankrike fortsätter olivlundarna, ligger ett af världens präktigaste hotell. — Det är Riviera Palace. — Det är en hel liten stad för sig, med parker och växthus och hängande terrasser och grottor och bassänger, och så våningar med så många rum, salar och korridorer, att man godt kan vandra där länge, utan hafva sett allt. Hundrade och hundrade sängar stodo i rader och väntade. Alla hotellets festsalar voro fulla af dem, och i lyxvåningarnas salonger voro de äfven ordnade till ett antal af 500. Hotell och enskilda personer had lämnat sängar och sängkläder. Och hvar och en som kunde, bar dit lakan och filtar. En gammal gumma kom med två fäcken! "Det är de enda jag har," sade hon, "men jag ger dem båda åt soldaterna. De som slåss för oss, måtte väl kunna sofva godt och varmt åtminstone". — En fattig kvinna bar dit en hufvudkudde. — "Jag sofver bättre utan kudde, när jag vet, att en af våra gossar hvilar mot min". — Man klippte bandage af gammalt linne, man vek kompresser och rullade bindor. Och många buro dit nästan hela sitt linneförråd åt de sårade. Man bäddade mjukt och godt. Det var, som om man väntade sina käraste barn. Allt var ord-

Den svenska violinisten från fattarinnans syster som fi

"La Festas" arbetsstuga, som syr för de sårade vid fronten.

Kirurgen doktor Caillaud i Riviera Palatset af Monaco. Längst till

nadt, allt intill blommor i va-
serna. — Och så komo de. —

Den kvällen, när första tå-
get med de sårade kom till
Monte-Carlo, sulto alla Röda
Korsets frivilliga sjuksköter-
skor i hotellets stora hall un-
der palmerna bland blommor-
na, för att mottaga dem. Och
alla de elektriska ljusen voro
ända, som till fest. Och Röda
Korsets damer i sina hvita,
fotsida dräkter med den hvita
slöjan, likt en tunn sky kring
hufvudet, reste sig på en gång
och gingo ned för den breda
marmortrappan de sårade till
mötes. Då säges det, att alla
dessa ombundna, lyfta, linkan-
de, halfta, söndertrasade män-
niskorester, hopsopade efter
bataljerna, sade sig hafva trott
att de i detta ögonblick kom-
mit rätt in i himmelriket.

Och det sagolika och otro-
liga blef alltjämt det hvardag-
ligas lag.

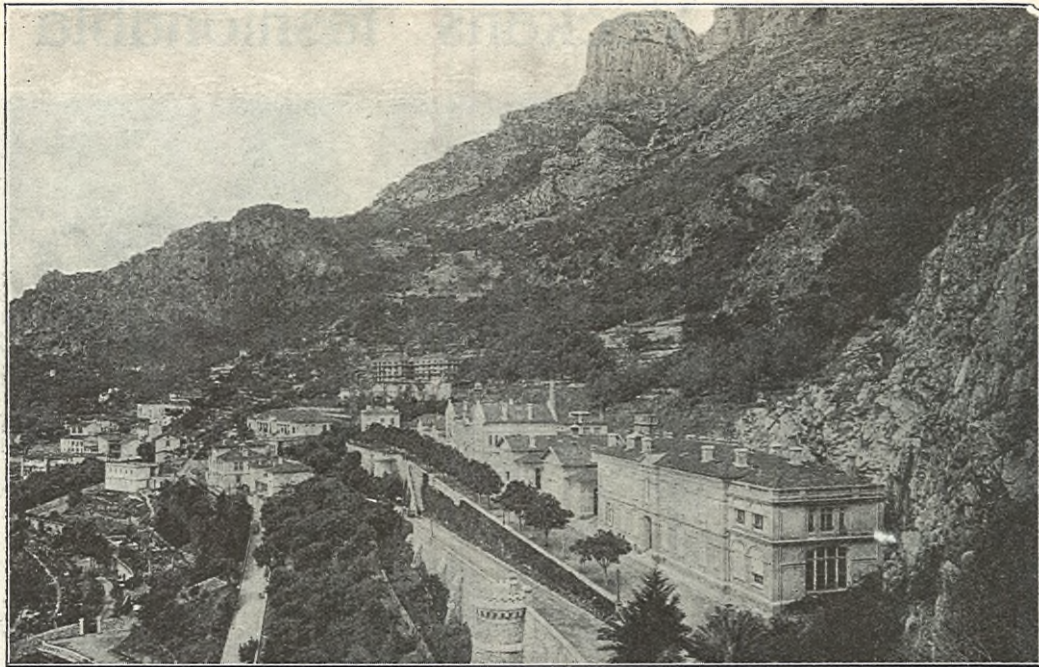
Mången dam och ung flicka,
som, prydd med juveler och
blommor, dansat just här i
stora festsalen, hon vakar nu
den långa natten vid en soldats
läger. Hon känner hon-
om ej. Hon vet kanske icke
ens hans namn. Han är bara
ett nummer i den långa raden

af sårade, men så länge han är här på hos-
pitalet blir han skött och betjänad af sin
sjuksköterska, liksom om han för henne vore
allt här i världen.

”De stolta skola blifva ödmjuka och be-
tjåna de fattiga”. — Jag måste tänka på
dessa bibelns ord, när jag såg Monte-Carlos
mest firade skönhet knäböja inför en liten
enkel soldat och tvätta hans fötter.

Jag har suttit bland dem, som ordnat band-
ageartiklar i linneafdelningen. Och jag
har hört dem tala. Alla ha de någon anhö-
rig i kriget.

En säger: ”Sista gången
jag hörde något af min
son, var han ännu frisk.
Men brefven äro så länge på
väg, och Gud ensam vet om
han ännu är vid lif”. En an-
nan dam beklagar sig öfver att
hon aldrig får veta, hvar hen-
nes son för tillfället är med
trupperna. Ty det är förbju-
det för militären att i bref till
sina närmaste angifva platsen,

Prins Albert-Hospitalet från annan sida.

hvarifrån brevet sändes eller omtala, hvar
trupperna begifva sig. Men en tredje talar
om, att hon med sin man öfverenskommit en
sorts skifferskrift, så att vissa bokstäfver be-
tyda vissa stafvelser och på så sätt kan hon
räkna ut, hvar han är och hur han befinner
sig. Men alla dessa damer äro ense om, att
det är endast detta arbete för de sårade,
som kan komma dem att glömma oron för
de egna, som äro ute i striden.

Men om natten, då intet arbete döfvar tan-
karna och fantasien och sömnen ej kan be-
härskas sinnet, det är då ängslan är störst
och det är då många moder och hustru och
trolofvad förtviflar i oro för honom, som de
tänka på.

— — — Är han kanske ett af offren i ett
natfälligt öfverfall, förblöder han kanske just
nu på slagfältet, pinas han kanske i fångens-
kap? Allt detta är grymma tankar, som jaga
bort sömnen. Det enda som döfvar då, är att

om morgonen skynda till hospitalet och i ar-
betet för de sårade glömma oron.

Här sitter också i hospitalets linneafdel-
ning ett gammalt par från Paris och arbetar
för de sårade. De ha varit med om 1870 års
krig, när man åt råttor i Paris. — — — ”Men
det var oss för dyrt”, säger den gamla frun
”— ty hvar råttas kostade 2 fr. 50 centimer
och vi voro inte rika nog på den tiden. Nu är
det det andra kriget, vi äro med om. Det är
mer än nog för ett människolif.”

Och hon suckar, den gamla frun, och vän-
der de genomskjutna militärbyxorerna upp mot
ljuset. Hennes man är skräddare. Han repara-
rerar uniformerna för de sårade. Det finnes
uniformer, som äro så trasade och uppfläckta,
att de ej kunna sys ihop mer, man kan tyd-
ligen se, att de för de stora sårens skull
skurits upp.

(Forts.).

Folksoppan utdelas.

Den svenske Sigrig Lindberg, för-
sörjare af Rödakorsstyrelsen.

Prinsessan Charlotta i det franska hospitalet. I midten prinsessan Char-
lotte och till höger m:lle Vallentinois.

Veckans fashionabla bröllop.

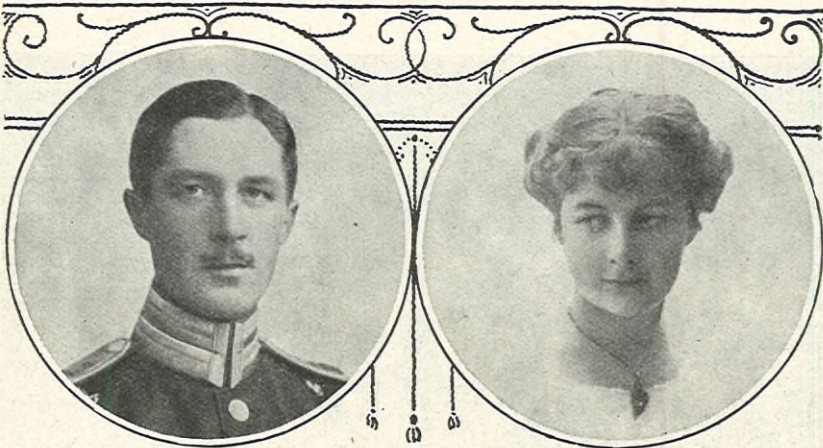

ETT STATLIGT BRÖLLOP AGDE DEN 12 D: S rum i Jakobs kyrka, då disponenten för Aktiebolaget Papyrus i Mölndal Anders Hellström sammanviggdes med fröken Märtha Wrangel, dotter till öfverstelöjtn. greve C. G. T. Wrangel och hans grefvinna, f. Krook. De brudparet uppvaktande färnorna och marskalkarna voro: Styckjunkaren greve C. G. Wrangel—fröken Daisy Backe; löjtn. Erland Geijer—fröken Elsa Hellström; löjtn. William Montgomery—fröken Margaretha Wrangel. Greve Magnus de la Gardie—fröken Greta Theoander; e. o. hofrättsnotarien Jacob Tersmeden—fröken Margit Krook; Greve Nils Gyldenstolpe—fröken Greta Heijken-

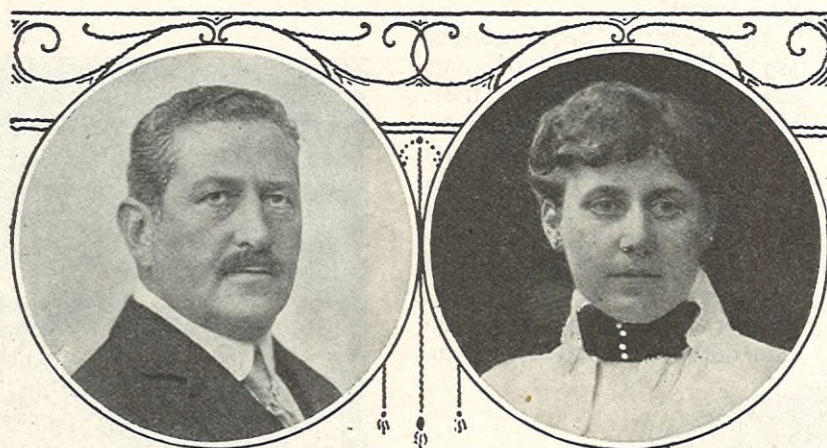
sköld; löjtn. Rolf Örn—fröken Ingrid Edgren. Som kyrkomarskalkar fungerade: kapten Knut Krook, kaptenen, baron Axel Lagerfelt, kapten Thorsten Ax:son Johnson och löjtn. Nils Belfrage. Vigseln förrättades af hofpredikanten J. Källander, som konfirmerat bruden. I öfrigt märktes bland de inbjudna: kabinettskammarherren baron A. Akerhielm, frih. och friherrinnan G. Falkenberg, vice häradshöfding och fru Marcus Wallenberg, öfverstarne frih. C. Rosenblad och A. Ekström samt öfversten frih. L. Sparre med friherrinna m. fl.

Bruden bar en charmant dräkt af hvit satin de fleur med långt släp och garnerad med utomor-

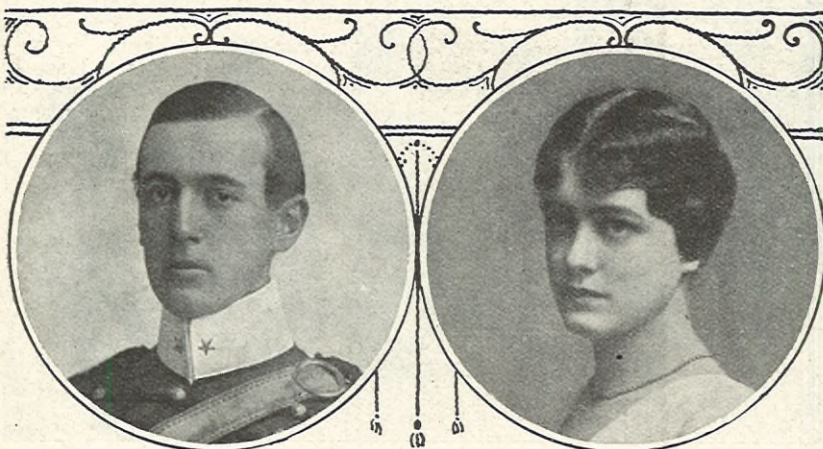
denligt vackra äkta spetsar, som under en lång tidsföljd burits af alla brudar inom släkten Wrangel; hennes färnor förjusande klänningar af rosa-färgad tyll med garnityr i guld. — Bland öfriga foalletter må nämnas: Grefvinnan Nina Wrangel: dräkt af café au lait-färgad satin charmeuse med guldbroderier, löst släp i satin och chiffon med garnering i mörkt guld. Friherrinnan von Otter, f. Krook: Gul brokad med inväfda violbuketter, framvåd i lilas och gul chiffon, släp af samma material. Konsulinnan Annie Johnson: Dräkt af hvit satin charmeuse garnerad med svarta och hvita venetianska spetsar med guldbroderier, släp af svart sammet kantadt med hvita spetsar.

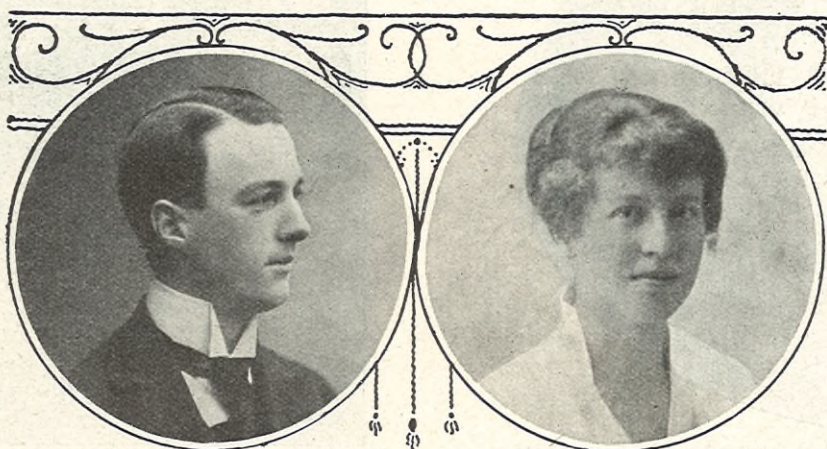
Löjtnanten frih. Nils S:son Sparre och fröken Margareta Enell.

Hofintendenten F. A. Ståhl och fröken Elsa Carlsson.

Underlöjtnanten Axel Ståhle och fröken Elna Odencrants.

Löjtnanten Erik Västfelt och fröken Eva Bergenstråhle.

Back-Olas kärlek.

En sannsaga från norr, upptecknad af
JULIA SVEDELIUS.

HAN ALSKADE ELMINA. HAN HADE allid älskat Elmina, men säga det — nej, aldrig han trott sig bli karsk nog till det, nej, aldrig.

"Om ja' skull?" tänkte han. Och den tanken gick han och bar på i flera år.

Och tanken va' så go' te' bär' på. Den låg som ett doftande blomst' dag och natt vid hans hjärta.

Och när dagen var tung och natten var ensam, då tog han det blomstret och vände det och såg på det. Och hjärtat hans bankade och bände.

"Om jag skull", sa han, men mer blef det heller inte.

Och Elmina gick me' han på ängen, och hon bärgade hö så svetten rann af henne, och hon var så rund och hon var så brunröd, och när han såg henne sitta och hugga fänderna i affonvardsgåsen, då tänkte han igen: "Om jag bara skull, ja, om ja' bara skull våga?"

Frampå hösten, åt jul till, när det gått några år och hans hjärtas blomster slagit djupa rötter och blommor och blad växt, så de täckte rent hela hjärta hans, då sa' han igen: "Nej, men om jag nu skull — — — kanske."

Och en kväll, när höstmånen lys' så grann och uppmunrande, gick han i svartskor och våtblank i håret hän te' gården där ho bodd'

Huset låg så begrundande still och såg på snön. Det dönade och sprack i älfven af kylan, och anden steg ut af munnen på honom och hvirflade så orolig, att han just som bäfvade, när han kom till gårds.

Dörren te' farstun sto öppen, och katta drog in svansen, just som han kom.

"Om ja' nu skull," sa han, och flåsade efter anden sin.

Då fick han med ens si på farstubron ett par svartå kargaloscher stå si'a vid si'a. Di stod inte' hvarandra just som ett högtidsklädt brudpar.

Det fanns bara en kar' i helaste byn, som hade så'na fina don. Och det var en som var hemkommen från storlande där borta på an' si'a hafve. — —

Det rann som en het spolande blodvåg igenom Back-Olas hufvud. Den gick me' en så'n fart genom hjärta hans, att den knäckte den fina blomstjälken.

Den sköljde öfver alla blommor och blad. Den rann upp och den rann ner, och när den runni' slut, då var det, som skulle Back-Ola inte haft en droppe blo' kvar, och inte en enda tank' i sitt fattiga hufvud.

Och hans långa lefvande längtan, som aldrig fått flera ord än dessa: "Om ja' nu skull, ja, om ja' nu skull' våga," den längtan var sänkt i hafsens djupaste djup — — —

Han svindlade sig om knuten utanför Elminas fönster, han drumlade sig öfver snön ner till älfven, han sprang och sprang. Så kom han till den stora mörka, fläcken, som låg midt i älfven i värsta strömstråket.

Månen lyste och sken och snön var hvit som ett brudlakan.

På iskanten, där vattnet bubblade i den öppna hvirveln sått en flicka. "Back-Ola," sa'

Författarinnan Ellen Key under sitt besök i Vadstena med anledning af Birgittaminnets firande.
Foto Ivar Nilson.

hon, "har du sett hvitare armar än mina?" och hon räckte armarna mot honom.

"Nej, aldri jag sett grannare armar än dina," sa' han. Och hon sträckte dem uppåt och framåt och det var, som hade två hvita månstrålar lekt i luften.

"Kom hit, Back-Ola lille," sa' hon. "Kom hit och känn hur lena mina armar är. För så dum ä' du väl inte, gosse lilla, att du tror, att en får något, om man bara står och sir på 'et'". Och det började suga och draga i honom, och han kastade sig framstupa i snön och började krypa framåt. Han ville ta' i hennes armar. Å, så han ville det!

Närmare och närmare kom han. Det började gunga och röra sig under honom. Men han kröp och kröp. Han högg med fingrarna i snön och drog sig själf fram allt närmare väkens kant. Nu forsade en våg emot honom. Då reste han sig upp, famlade i luften liksom ville han gripa någonting.

"Nu vågar jag!" skrek han så gällt att det skar igenom den köldklara luften. Han skrek så vildt, att folket vaknade i den stilla gården. De sprungo efter skriket. Men när de kommo till vaken, sågo de blott hur månen lekte öfver det svarta bubblande vattnet.

Dr G. Upmark nedlägger en krans vid foten af Artur Hazelius' byst å Orsakullen på Skansens 25-årsdag.

Litteratur.

Fredrika Bremers bref. Samlade och utgifna af Klara Johanson och Ellen Kleman. Del II 1838—1846. P. A. Norstedt & Söners förlag.

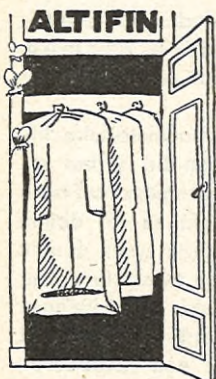
Bland årets bidrag till den personhistoriska litteraturen torde väl det för någon tid sedan utkomna andra bandet af Fredrika Bremers bref böra ställas främst i rangordningen. Ej så att denna författarinnans epistolära produktion lyser genom någon tankarnas framställning i en mäterlig form; Fredrika Bremers stilkonst var icke en af hennes stora egenskaper, åtminstone i brefven, men hvad som gör dessa bref så lefvande och lyftande är det rika själslif de afspegla och den hjärtats sommar, hvilken karaktäriserade hela hennes lefnad och som kanske blommar ymnigast och skimrar med sitt mest värmande solsken just i hennes bref till samtidens andliga märkespersonligheter på skilda områden. I brefven till sin vän Böcklin är det förnämligast religiösa spörsmål hon afhandlar, och hennes varma trosnit samt kritiska sinne kämpa en ädel kamp inom henne, tills hon når den djupt humana religionsåskådning, som hennes fromt danade personlighet måste kräfvat för att finna andlig jämvikt. Intressanta och roande äro brefven till Malla Silfverstolpe, hvilken då samlade sina släktminnen — memoarerna, som nutidens människor med sådan förtjusning omfattat — och som Fredrika Bremer erhöill till granskning från sin väninna. Brefven till Tegnér belysa skaldens sjukdom och dystra världssyn, på samma gång de andas en stor men ej okritisk beundran för hans diktning, något som en man med hans ärliga natur helt visst förstod att uppskatta.

Fredrika Bremers bref såsom de nu föreligga i en värdigt gestaltad och med talrika historiska anmärkningar försedd upplaga är en kulturskatt af högsta värde. En rikt utrustad kvinnlig ande har här gifvit sin personlighet fullt och helt, tänkt djupa och vackra tankar om tidens betydelsefullaste frågor och med varma händer skänkt af sitt hjärtas, sin godhets skatter.

E. H-N.

I dessa dagar då sol och sommar snart svinna, har Gleerupska förlaget i Lund utsändt en bok, som under vår långa gråa vinter vill hålla oss i kontakt med sommarens färg och fägring i blomornas rike. Den lilla växtbiologiska handboken heter "Våra vanligaste vilda växter", har till författare lektorn vid Ultuna Herman G. Simmons och är så praktiskt uppställd, att den kan vara både äldre och yngre biologer till nytta. Tyngden ligger nog i den värdefulla texten, hvilken med sina ingående och högst intressanta studier öfver högre och lägre växtsamhällets olika lifsbefingelser och s. a. s. förhistoriska tillvaro kommer att fångla hvarje botanikers intresse, äfven deras, som hunnit ganska långt in i växtvärldens mysterier. Men boken har värde äfven för ett annat skikt af biologer genom sina till ett trettiotal uppgående färglagda planscher. Det har ju alltid visat sig vara ganska vanskligt att i färgtryck återgifva något så öfverkänsligt som en blomma, men svårigheter äro ju till för att öfvervinna. Vi skola bara taga ett par exempel ur högen — se på den lilla fint uppfattade tusenskönan, det gamla hederliga hundkåxet, kråkvickern och många andra! Slå upp sidorna VI och VII med deras ljusa vårstämning! En stor del af planscherne äro svenska original, det oaktdt har boken åsatts ett pris, som gör den åtkomlig för litet hvar. Då växtbiologisk och botanisk litteratur, populärt hållen, hos oss är ganska sparsamt representerad, finns nog många som äro förlaget tacksamma för utsändandet af den lilla lärarrika volymen med sitt tillfällande utseende.

U. P.

ALTIFIN
FÖR HÖSTEN!
Dräktpåsen
"ALTIFIN"
 (patent)
 för skydd mot mal och damm.
 Säljes i hvarje välsorterad affär samt i parti hos
John Blomberg & Co A.B.,
STOCKHOLM.
 TELEFONER: ALLM. 5113, RIKS 12 01 & 12 02.

Recept å Kornflingekorf för 6 pers. af Svalöfs Kornflingor.

- 1 liter kornflingor
- 1 l. kokt mjölk
- 1/2 l. malen kalflever
- 1 kkp. russin
- 2 msk. salt
- 2 msk. sirap
- 1/2 tsk. stött ingefära
- 1/2 tsk. starkpeppar
- 1/2 tsk. kryddpeppar
- litet mejram
- 2 stora lökar
- 1 msk. smör.

Beredning: Mjölken kokas och hålles varm öfver kornflingorna, hvar efter den blandas med lefvern och kryddorna samt löken, som först hackats och frästs i smöret. Kornvarna stoppas löst i väl rensade fjelster och få koka ungefär en timma. Serveras med lingon.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
 (Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.)
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 22—28 OKT. 1916.
SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalfkarbonad med ärtor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sjötungå å la Idun; oxhare som vildt med brynt potatis, syltgurka och vinbärsgele; biskvippuding.
MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk och fruktkompott; potatisplättar med lingon; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Stekta palsternackor med potatismos; risgrynspudding med saftsås.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; lappsko (rester från söndag) med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Potatisoppa; stekt gädda med spenat (konserverad).
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med fiskstufning (res-

JACOBSONS AFFÄR
 FIRMAN ETABLERAD 1832.
HANDARBETEN, TAPISSERI M M
 — Väikänd. — Välsorterad.
24 B Grevturg., vid Tattersall

Behagliga och
 välgörande äro
GAHNS
 runda tvålar:
Lavendeltvål
Hafremjöltvål
Tallbarrstvål

ter från tisdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Kåldolmar med potatis; körsbärsoppa.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; bräckkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; tunna pannkakor med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; gratinerad sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Benig kalfstek med potatis och lingon; katrinplommonkräm med grädde och kakor.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; grahamsvälling; makaroni med tomat; mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Grönkålspudding stufvade svartrotter och potatis; äppelcharlotte med enkel vaniljsås.

RECEPT:
 Kalfkarbonad. Se Iduns kokbok. Nr 519.
 Sjötungå å la Idun. Se Iduns kokbok. Nr 371.
 Stekta palsternackor (f. 6 pers.) 1/2 kg. palsternackor (4—5 st.), 1 lit. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.).

PARAMINT
PASTILLER
 FÖRORDAS AV LÄKARE.
 vid sjukdomar i munhåla och svalg.
 Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.25
SÄLJAS ÖVERALLT
 A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Kontrollant: PROFESSOR A VESTERBERG.

Agra
Yoghurt Margarin

Husvarna
Central Bobbin

ntmärke sig genom utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, kort nål, stor hållbarhet mot slitning och stor spole. Arbetar därför alltid till ägarens belåtenhet.
 En svensk symaskin bör finnas i hvarje svenskt hem.

CLOETTAS
GULD-CACAO
 I vidsäende förpackning
 säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

Till panering och stekning: 3 msk. mjöl (30 gr.), msk. smör (60 gr.).
 Stekt lök: 1 portug. lök, 1 msk. smör.
 Beredning: Palsternackorna sköljas, borstas väl, men skrapas ej. Påsättas i varmt vatten med salt och få koka, tills de äro mjuka, hvilket prövas med en vispkvist. De läggas upp på en duk och skalet afdrages genast, hvar efter de få kallna. De skäras därefter i aflånga eller runda skifvor, hvilka vändas i mjölet och stekas vackert gulbruna i smöret. Löken skalas, skäres i skifvor och brynes vackert i smöret. Palsternacko na uppläggas på varmt fat, garneras med löken och persilja samt serveras med potatismos.

Katrinplommonkräm (f. 6 pers.). 250 gr. fina katrinplommon (omkr. 23 st.), 1 dcl. strösocker (85 gr.), 7 dcl. vatten, 2 dcl. franskt vin, 1 1/2 msk. potatismjöl (23 gr.).
 Beredning: Plommonen sköljas mycket väl och läggas hvarfals med sockret i en spilkum, vattnet tillsättes, och plommonen få stå öfver natten. De skäras itu på längden och befrias från kärnorna. Hälften af kärnorna krossas, mandlarna skällas och hackas fint. Plommonen påsättas tillika med mandlarna i det vatten de legat i biöt vinet tillsättes, och plommonen få koka, tills de äro riktigt lösa. Krämen afredes då med potatismjölet, utrört i 1/2 dcl. kallt vatten, får koka 2 min., afsmakas och upphålles i kompottkål, sköljd med ljumt vatten. Serveras kall med grädde eller mjölk.

Makaroni med tomat (f. 6 pers.). 125 gr. fina makaroner, 2 lit. vatten, 1 msk. salt (15 gr.), 2—3 msk. rifven ost.
 Tomatsås: 2 små rödlökar, 4—6 tomater, 4 dcl. buljong (af grönsaker), 2 msk. mjöl (20 gr.), salt, hvitpeppar.
 Beredning: Makaronerna brytas i 2 cm. långa bitar, påsättas i kokande saltadt vatten och få koka omkr. 20 min. De upphålles i durkslag, öfverspolas med kallt vatten och få afrinna.

Till såsen skalas löken och hackas fint, tomaterna sköljas, torkas och skäras i skifvor. Löken brynes i hälften af smöret, tomaterna och buljongen tillsättes och få koka till puré som passeras. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min. Tomatpurén tillsättes, såsen får koka 5 min. och afsmakas noga med kryddorna. Makaronerna uppläggas på varmt serveringsfat eller i snäckor, osten strös öfver och såsen serveras i såsskål därtill. Såsen kan äfven hällas öfver makaronerna, men då bör osten serveras särskilt. Anrättningen garneras med persilja och serveras som frukosträtt.

Grönkålspudding (f. 6 pers.). 3 grönkålstånd, vatten, salt (till förvällning), 5 ägg, 2 dcl. gräddmjöl, 4 msk. smör (80 gr.), salt socker, närsalt.
 Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stöta skorpor.
 Beredning: Kålen repas, sköljes väl, påsättes i kokande, saltadt vatten och får koka omkr. 1/2 tim. eller tills den är mjuk. Upphålles då på sikt och får afrinna. Kålen males därefter 4 ggr genom köttkvarn och lägges i ett fat. De uppvispade äggulorna, gräddmjölet och det smälta smöret iröres och smeten afsmakas med salt, socker och närsalt. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hålles i en smord elfast form och gräddas i vattenbad i ugnen omkr. 1 tim. Serveras genast den tagits ur ugnen med stufvade svartrotter och kokt potatis.

Enkel vaniljsås (f. 6 pers.). 1 ägg, 1 äggula, 30 gr. socker, 5 gr. potatismjöl, 3 1/2 dcl. mjölk, 1—2 msk. vaniljsocker, 1 dcl. tjock grädde.
 Beredning: Ägget, äggulan och sockret vispas 15 min., hvarefter potatismjölet iröres. Mjölken kokas upp och hålles på äggulorna under stark vispning. Såsen får därefter sjuda öfver elden under fortsatt vispning, tills den är tjock, då den hålles upp och vispas, tills den är kall.
 Såsen afsmakas med vaniljsockret och sist tillsättes den till hårdt skum slagna grädden.

SVAR
 Å DEN SENAST INFÖRDA SERIEN tvägor följer här utan svar, och har redaktionen ansett, att det utfästa priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signaturen "D:r Qu" hvaran innehafvarinnan af denna signatur behagade anmäla sig å vår byrå för beloppets utbekommande.
 Nr 219. »Lisas» tillrådes att i bref vända sig till juris kandidaten G. Undén i Stockholm, som därstädes är sekreterare för Carnegie-stiftelsen.
 1888—1916.
 Nr 220. Bäst vore väl att genom annons t. ex. i Idun söka få

Är magen i oordning använd då Apoteket Vasens Laxermarmelad. Är ett behagligt och effektivt afföringsmedel. Pris 1 kr. per ask. Finnes å alla apotek
D. B. C.
Flytande Putskrä
 för metaller.
 Prova den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt
 Fabrikant: Dorch, Bäcksin & Co:s A.-B. GÖTEBORG.

Mellin's Food
 är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar.
 Bok om barns uppfosträn gratis och franko från Mellins Food Depot, Malmö.

Prenumerera på Idun!

1 ÖRE | **4 ÖRE**
risgryn 20 gr. har samma näringsvärde som **ETT ÄGG**
risgryn 80 gr. har samma näringsvärde som **EN BIFFSTEK**
 (enligt Lifsmedelkommissionens broschyr).

HULTMANS RENA CACAO
 Garantieras af rene cacao af finaste kvalitet.
 Hultmans Chokladfabrik Nya Aktiebolag 120 Cektio 450re
HULTMANS RENA CACAO
 är förtjänt af att komma i hvar mans mun!

Till salu eller att hyra!
Villa Framnäs, invid Stjärnhofs station i Södermanland, vackert belägen vid landsväg och sjö, innehåller 9 rum, jungfruk. och 2 kök, inbyggd glasveranda i nedre och öppen veranda i öfre våningen. Hårtill trädgård, nödiga uthus, kallare och rymlig torkvind. Lämplig till pensionat eller rum för resande med kafé, som saknas på platsen. Närm. uppl. Rikst. Stjärnhof nr 1 el. i bref »Villa Framnäs», Stjärnhof.

SINGER
 ÄLDSTA MÄRKE
 BÄSTA SYMASKIN

EN ENKEL KVINNAS FUNDERINGAR
 av
ELIN BRANDELL
 (Clementine).
 Pris 2: 75.

»Vad som gör den enkla kvinnans illfundigheter till något mer än rolig och stimulerande läsning, är hennes sällsynta förmåga att blunda för alla förut fattade meningar och se på tingen som friska och nya företeelser.
 Svenska Dagbladet.
 P. A. NORSTEDT & SÖNERS förlag.

SOLIO
 BÄSTA FOTOGRAFISKA PAPPER
 GRATIS PROFILD & PROFPPAPPER FRANKO
 HASSELBLADS FOTOGR AB Göteborg
 AKTIEBOLAGET HASSELBLAD SCHOLANDER, STOCKHOLM

Lejon
Vantar & Strumpor
 ÄRO AF BÄSTA KVALITE
 & OMSORGSFULLASTE
 UTFÖRANDE
 FÖRSÄLJAS ÖFVERALLT

N:r 224. Hännvänder Eder till Serafimerlasarettets poliklinik för nervsjukdomar, som åtminstone till begagnande å stället lånar ut elektriska apparater. En sådan kostar f. ö. endast 20-30 kr. Hör Er för å »Zanderska gymnastiken» »Velociped» ifråga annonserades för några år sedan av en tysk firma, kan måhända beställas hos möbel- eller leksaksfabrik (Gemla?).

D:r Q. U.
 N:r 225. I svårare fall torde en tids vistelse å barnsjukhus vara det enda som hjälper. I lindrigare fall hjälper en flat hårborste bunden å barnets rygg med borsten mot skinet; barnet väter endast, då det ligger på rygg, hvilket förhindras af borsten. Ofta befinnes åkomman vara orsakad af mask eller barnkonvulsjoner och botas sedan dessa sjukdomar häfts.

D:r Q. U.
 N:r 226. Sök specialist t. ex. Serafimerlasarettets poliklinik. (Afgiftsfri.) Örtmedicin hjälper ej.
 D:r Q. U.
 N:r 227. Vänd Er till Barnvårdsbyrån, Trievaldsgränd 3, Stockholm. Där får Ni de bästa och tillförlitligaste upplysningarna.

L. i.
 N:r 228. Tvätta eder hvarje morgon till en början med ljumt, sedan nattståndet vatten över hela kroppen, tag omedelbart å efter en hastig promenad, så att Ni blir varm. Se till, att Ni ej vistas i rum med öfver 16 gr. C och att Ni aldrig har kalla fötter.

D:r Q. U.
 N:r 229. Läs d:r Pfannenstils bok »Om sjuklig fetma». Thyreoideatabletter mot fetma är ett medel, som kan vara falligt; bör därför användas endast under kontroll af läkare, som vid behof ändrar doseringen (temperaturtagning hvarje kväll nödvändig.) Hjärtledanden och svår nervositet kunna uppkomma vid okontrollerad användning af detta läkemedel.

D:r Q. U.
 N:r 230. Vänd Eder till Fredrika Bremerförbundet, som de's har platsansökningsbyrå, de's anodnar studiekurser per korrespondens och f. ö. kan ge Er de upplysningar Ni behöfver.

L. i.
 N:r 231. I samma nummer som er fråga var inne fanns flera annonser om plats i sjukvård, som nog skulle passa Er.

Ebon.
 N:r 232. Annonsera och studera annonserna.
 Ebon.
 N:r 233. Bläckfläckar på hvitt linne tagas lätt ut med syrsalt, som köpes på apoteket. Fukta fläcken

på kvällen med vatten, strö syrsalt på och låt plagget ligga örödt till dagen därpå. Då är fläcken ur. Har på detta sätt tagit ur fläckar å fina handdukar. Endast på hvitt. På kulört duger det ej. Då går färgen ur.
 Ebon.
 N:r 234. Buttericks mönsteraffär Stockholm, har billiga sådana bandager. Vidare Stille-Werner, Stlm, har mottagning för bandagefall. Troligtvis är fallet sådant, att bandage ej behöfs, utan sjukgymnastik hjälper. Zanderska gymnastiken, eventuellt rådfägning af handböcker i sjukgymnastik, där utförliga uppgifter meddelas.

D:r Q. U.
 N:r 235. I samma nummer, som Er fråga inflöt, fanns, omedelbart under frågan, samma spalt nedåt, annons angående värdefulla böcker, som alldeles säkert skulle passa.
 Ebon.
 N:r 236. Det är mest brukligt att säga namnet till varandra. Endast mycket goda vänner säga du. Den äldre bör föreslå det.

Ebon.
 N:r 237. Käck 19-åring har svar att afhämta å Iduns exp.
 N:r 238. Fråga direkt. Frågan är alltid fri.

Ebon.
 N:r 239. Om käck 19-åring stillerar sina annonser troligt, eller svarar troligt på annonser, käck och frimodigt, så observeras det säkert. Jag fick i min ungdom plats, som söktes af ett par tiotal personer, mera meriterade än jag. Jag lyckades på grund af mitt brevsvår.
 Ebon.
 N:r 240. I de stora färgerierna, t. ex. C. O. Bergs Söner eller Salanders Aktiebolag, Lund.

Ebon.
 N:r 241. Vid Sällskapet Barnavård, Stockholm, finnes friplatser, som Ni kan söka.
 L. i.
 N:r 242. Sök läkare, t. ex. Serafimerlasarettets poliklinik för invärtes sjukdomar. Tarmkatarren måste först botas, innan nerverna kunna väntas bli bättre; behandlingen av tarmkatarren är olika, beroende på denna åkommas närmare beskaffenhet.

D:r Q. U.

DÅ LARS PETTER SKULLE VITNA.
 (Forts.)
 Men Lars Petter stod länge kvar i snåret och betraktade ån femkronorsedeln ån kristendomsäviset. Det var länge sedan den fattige stackarn hade så många kontanter. Allt sedan torpet togs ifrån honom och

hans duktiga hustru dog, hade han lefvat i stort armod. När den illistige Johan i Klo först sökte öfvertala honom att vitna om, hvad han aldrig sett, fasade han och ville ingalunda gå in därpå. Det var ju att begå m e n e d, och ånda sedan den grönaste ynglingåldern hade han haft en, om ån dunkel aning om, att detta var någonting, som förde olycka med sig. Men den rånkfulle Johan förstod att bearbeta honom, tills han slutligen gaf efter. Orsaken härtill var väl mindre den utlofvade belöningen ån den hämndlystnad den sluge bonden förstod att uppväcka mot antagonisten Sunesson. Lars Petter hade varit torpare på dennes gård i Grönskåra, men blifvit obarmhärtigt vråkt efter hustruns död, då han ej längre kunde fullgöra dagsverkskyldigheterna, och lämnad skyddslös på bar backe med sin minderåriga dotter.

Den tanken, att han genom sitt vittnesmål skulle kunna förorsaka Sune förlust och förgärelse och därigenom få utkräfvade hämnd å både sina och dotterns vägnar, blef slutligen bestämmande för Lars Petters förrädiska handling. Hämndkänslan nedstyade de moraliska betänkligheterna.

Prostens undervisning och förmåningar hade visserligen i början ej varit alldeles utan verkan, men någonting egentligt väckelse åstadkommo de icke.

Lars Petter stoppade därför ned femman mera betänksamt ån intyg och gick sedan åter ut på vägen. Men i stället för att fortsätta uppåt skogen där han hade sitt hem, tog han vägen tillbaka mot gästgifvaregård den hvarest han tänkte ta sig några halfvor öf. Lars Petter var ingen supare, men just vid detta tillfälle kände han ett obestämdt behof efter något, som kunde pigga upp och komma honom att glömma sin brydsamma belägenhet.

För att komma till gästgifvaregårdens måste han emellertid passera skolhuset. Men så fort han kom i närheten häraf, saktade han betydligt sina steg. Det var någonting inom honom, som uppreste sig emot, att han skulle gå förbi just här — Han kunde dock icke göra klart för sig, hvad han kände. Slutligen stannade han villrådig alldeles framför den vackra, hvitmålade byggnaden.

Det var en strålande julidag. Alla fönstren till skolrummet stodo vidöppna. Ett klingande sorl af barnaröster trängde ut därigenom. Lars Petter tänkte på sin lilla Lisa, som var därinne bland den lekande, lefnadsglada småttingskaran.

Så blef det tyst.

Han skulle just vända om för att osedd gå bakom huset och därefter ut på landsvägen längre fram, då han plötsligen kände sig liksom fastnaglad på stället.

Han hade hört lärarinnan säga: — Nå, Lisa? Hur var nu det sista bibelspråket?
 Och en mild barnstämma framsade lugnt och tydligt följande ord:
 Ett falskt vittne blifver icke ostraffadt, och den där lögn dristeligen talar, hans kalllicke undslippa.

Det var Lars Petters lilla tioåriga dotter, som bladdes på modern och var duktig i läsning; det var hans eget barn, som så talat...

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Regulus. Det verkliga innehåll, som ligger bakom er berättelse har ni icke lyckats gifva en litterärt bärande form.

Elise R. Användes icke.
 Hans Kettil. Nej, inga lyriska bidag kunna mottagas.

348. Håller en för några år sedan hastigt uppladdrande och lyckligtvis lika hastigt utslucknade diktart på att levfa upp igen? Dess författare tillrårdes i så fall att söka bot i flitig kroppsrörelse i fria luften och i utöfvande af någon praktisk syssla.

Gustaf Erik. Eder drömbild röntte alla dylika fenomenens vanliga öde: att upplösas i intet.

Gunvor Ewerard. Till eder och edra skrivande likar, som sitta och destillera fram litterär liljemjolk, rikta vi en vänlig uppmaning att lägga om industrien och söka få en smula sälla och beska i brygden Vi kunna försäkra er att de lämnna läsaren oändligt likgiltig alla dessa spröda kvinnogestalter med djupa outgrundliga blickar, vekt skälsvande munnar, sorgsna suckar ur böljande barmar, allt annat påhåg från romantikens skräpkammare att förtga. Rycken upp er ur hjärtauppenheten, små damer, och varen er själva också vid skribordet, ty I kunnen icke inbillas oss, att I gån omkring ute i lifvet med den där pjunkigheten.

Majalis. Vi måste afböja. —ff—. Nej, vi tyckte inte om den.

reda på lämplig plats, sedan kan man höra sig för: å resp. orter.

1888-1916.
 N:r 221. Kanske ni skulle kunna få någon hjälp, om ni vänder er till Aktiebolaget Custodia, Gustaf Adolfs Torg 16, Stockholm, och ger fullständiga upplysningar om er själf, bestyrkta af kända personer i er hemtrakt.

L. i.
 N:r 222. Detta läver nog få bli en sak, som afgöres af domstol, och dennas dom blir naturligen efter vederbörlig pröfning och undersökning af förhållandena beroende på hvad den kan anse för barnet bäst. År modern en hederlig, karaktärs-god kvinna, lämplig att uppfostra barnet, lägges nog intet hinder i vägen för henne att få behålla det hos sig. Ni kan således stämna fadern och yrka uppfostringsbidrag. Bäst vore för Eder att låta en jurist taga hand om saken. Å Fredrika Bremerförbundet får ni anvisning å jurist, hvilken Ni gratis kan rådfråga.

1888-1916.
 N:r 223. Ja, såvida ej folkskyggheten är symptom på börjande sinnessjukdom, då hjälper ej hypnotisering. Som bekant, kunna icke alla människor hypnotiseras. Institutet i London troligen humbug. Den icke sakkunnige ådrager sig vid hypnotisering ett visst afsevärdt ansvar. Helt nyligen i en Norrlandsstad misslyckades en dylik hypnotisör i sina bemödanden att väcka den söfde, hvadan rättsligt efterspel följde.
 D:r Q. U.

För långa höst- och vinterkvällar!

Vi äro i tillfälle att till nedsatta, synnerligen låga priser erbjuda vår läsekrets nedanstående serier utmärkte, väl arrangerade

MUSIKSTYCKEN FÖR PIANO,

samtliga tryckta på fint, tjockt notpapper i stort oktavo-format. Hvarje serie innehåller 80 sidor.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

Serien I.		Serien III.	
Andante. Ur »Lauda Sion»..... F. Menaelssohn-Bartholdy	Albumblad..... Elfrida André	Rysk serenad..... Miraloff	Hamb..... D. von Hejne
Humoresk..... Max Reger	I »Hvita hafvet». Vals..... Ellen Sandels	Ur Gallonsbiden..... Emil Sjögren	Spansk dans..... H. Berwald
Barnesång..... Agathe Backer-Gröndahl	Vals (1885)..... R. Schumann	I Folkton..... Adolf Wiklund	
Serenad..... W. Rydnicke	»Sans Souci». Polka..... Axel Åström	Guld och gröna skogar..... Wilm. Stenhammar	Polonaise..... M. Moszkowski
Ur »Rhenguldet»..... R. Wagner	Menuett..... Fr. Schubert	Locktoner. Valse B-ston..... Ellen Sandels	Fridönskningar..... Wilhelm Svedborg
Ungt blod Rheinfländer..... H. Pegelov	Huldre Lok. Melodi från Faldalen i Norge..... J. Field	Sonatine..... Aug. Windig	Psykodrommar. Vals..... Herman Joell
Nocturne..... Josef Strauss	Dorfs hvalben aus Ö-terreich. Vals..... Josef Strauss	Les de Quatre ur »Vagabonderna»..... C. M. Ziehrer	L. v..... Christian Sinding
Fläckans visa om vännen i Amerika..... John Enninger	Bön..... Hugo Wolf	Ballad..... J. Ad. Hägg	Melodi..... Ignotus
Veneziansk gondolsång..... F. Mendelssohn-Bartholdy	Mazurka..... Anton Dvorak	»När sol går ned». Andante..... Herman Joell	Vid spinrocken. Bluette..... N. Sischerbatsch
Skottarspolka..... Henning Carstensen	Violinsonate, op. 18 i G-dur..... Edward Grieg	Prelude..... S. Rachmaninoff	Sorglöshet. Salongstycke..... Rébikoff
Praeludium..... J. S. Bach	Impromptu..... A. Rubenstein	Rusk i lekvis..... Charles Pons	Medhoras aria ur op »Frestelsen»..... Ch. Gounod
»Så skön ej solen ler»..... Johs. Brahms	Stansstycke nr 3 öfv. motivet B H..... P. Lange-Müller	Inlednings-Kör. »Romeo och Julia»..... A. Boieldieu	Ur »Hvita fäns»..... C. F. Rimvall
Videvisan..... Sara Wennberg	Annas aria ur »Friskyten»..... C. M. von Weber	Morgonhälsning..... Hugo Alfvén	Intermezzo..... J. Ad. Hägg
Ved Huset..... Hugo Alfvén	Morgonsång..... Edward Elgar	Sorgmarsch..... Herman Joell	Romans..... Gustaf Hägg
Potpouri ur operetten »rollslottet»..... Carl Millöcker	Terzett ur b-lletten Prometheus skapelser..... Beethoven	Ur »Ferien i Aulis»..... Chr. v. Gluck	Gavott ur do..... Chr. v. Gluck
Kärlekens uppvaknand»..... Felix Weingartner	Klagen..... Fr. Bendel	Bolero »Guerrero»..... C. F. Rimvall	I morgon..... Richard Strauss
Vagvisan..... Gösta Geijer	Ur mina tårar spira..... R. Schumann	La rosi sonat op. 7..... L. van Beethoven	Ländler..... Heinrich Hoffmann
Fantasi ur »Måstersångarne»..... Rob. Schwalbe	Majvind. Polka..... Nma Wahlström	Hur underbart, när själar två..... Fr. Liszt	Nacht-tük..... Robert Schumann
Zigenarsång..... Johannes Brahms		Mazurka..... F. Chopin	Berouise..... Ludvig Schytte
		Ave Maria..... Schubert-Heller	Arabesque..... Arnoldo Sartorio
		Illusion och verklighet. Vals..... A. de R. Lysle	Fläckans polka..... Maria E. Stendahl

Pris för hvarje serie Kr. 1:—
 » » 2 olika serier » 1: 75
 » » samtliga 3 serier » 2: 25
 allt portofritt.

Beloppet insändes i **postanvisning** å hvars kupong benäget angives, hvilken eller hvilka serier som önskas jämte tydligt namn och adress.
IDUNS EXP., STOCKHOLM.

Serien II.
 Fantasi öfver Wagners operor..... G. C. Bohlmann
 »Charfreitag»zauber» ur Parifal..... R. Wagner

Skönhet.

En behaglig toalettvål är oumbärlig för alla, som önska bevara hyn fräiche till ålderdomens dagar. För att höja sitt utseende bör man undvika alla skarpa och underhaltiga toalettmiddel och i stället för sådana endast använda VVY-Tvålen, ty på kort tid borttager den finnar, fräknar, pormaskar, rynkor och visnen hud samt vid ständigt begagnande lösnas uthållighet med ett alltid ungdomsfriskt yttre.

VVY-tvål säljes i varje välorterad affär från Ystad till Haparanda.
ÖSTERLIN & ULRIKSSONS Tekn. Fabrik, YSTAD.

FAXIN

Bästa putsmedel för alla metaller.

Åby-Lotteriet

för frigivna fångar.

Pris 2 kr. pr lott. 12,500 vinster.

Var 8:de lott vinner.

Dragning före utgången av 1916.

Högsta vinsten värd 9,000 kr.

enastående rikhaltig, lätt realiserbar, sammansatt av följande olika saker:

- Biblioteksmöbel från Nord. Kompaniet.
- Bibliotek i urval, alla böcker bundna.
- Motorcykel från Huskvarna.
- Kaffeservis kontr. silver från Gnlmsmeds-bolaget.

Silverschatull 8 1/2 duss. nysilver f. ån D:o Piano av mah. från Bergqvist & Nilsson. Oljefärgstavor av prof. Arborelius och Odellmark.

Rödtakansmatta från Svensk Hemslojd. Samtliga dessa föremål en vinst.

2:dra vinsten värd 8,000 kr.

Möbler till 4 rum i rena antika stilar: Salong i Louis XVI, Matsal i Rennässans, Sängkammare i Empire, Kabinett i Rococco.

3:dje vinsten värd 6000 kr.

Motor-racerbåt av ny typ, c:a 14-15 knops fart från A. B. Hästholmsvarvet. 11 vinster i värd 9,000-1,000 kronor. 82 900-100

Lägsta vinstvärde 5 kronor.

Sammanl. vinstvärdet 120,000 kr. Insänd rekvisition, märkt X 1 adr. Åbylotteriet, Artillerigatan 60, Stockholm, varefter lotter sändas mot postförskott för lotterna à 2 kr. pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.

Bese vinstutställningen

Birger Jarlsgatan 16.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 43. INKAPSLADT ORDSPRÅK.

Från hvar och ett af nedanstående ord tagas tre bokstäver i följd och däraf bildas ett känt ordspråk. Orden äro: Stad i Arabien; årstid; folkslag; kung i Sverige; flod i Egypten; hvad Eva var i paradiset; fås af ett husdjur; sjö i Värmland; hvad man är utan strumpor; nödvändigt för sömmerskan.

Lösning märkt pristäfling n:r 43 och försedd med Svenska nationalföreningens mot tuberkulos välgörenhetsmärke insändes undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 11 nov. 1916. De två första rätta lösningarna som vid granskningen påträffas, erhålla pris resp. 10 och 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 39.

Humör.

Vid den företagna granskningen af insända lösningar ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka

alltså erhålla de utfästa kontantprisen. Första priset: Herr Thorsten Beck, Karlsborg. Andra priset: Fr. Elsa Claesson, Sthlm.

IDUNS TIDSFÖRDRIF.

GISSA.

1.	A	A	A	A	A	A	A												
2.	A	A	A	A															
3.	A	A	A	A	A	A	B	B	C	C									
4.	D	D	D	D	D														
5.	E	E	E	E	F	G	I	I											
6.	I	I	I	I	I														
7.	I	I	I	I	I	I	J	K	K										
8.	K	L	L	L	L														
9.	L	L	L	M	M	N	N												
10.	N	N	N	N	N	N													
11.	O	O	P	Q	R	R	R												
12.	R	R	R	R	R	S	S	S											
13.	S	S	S	S	S	S	T	T											
14.	T	T	T	T															
15.	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	V				

- Konung i Alba.
- Egyptisk gudinna.
- Öfvermodig konung i Rom.
- Höfding bland hunnerna.
- Folktribun.
- Konung bland västgoterna.
- Halfförtryckt katolsk svärmare i Frankrike.
- Reformator i Indien.
- Furste och korsfarare.
- Angelsaxisk konung i England.
- Triumvir.
- Kejsare i Rom.
- Kejsare i Rom.
- Titel på en hög person i det gamla Peru.
- Babylonisk konung.

De rätta namnens begynnelsebokstäver bilda, lästa uppifrån och nedåt, en påståendesats, som likaledes blir densamma om den läses nedifrån och uppåt.

Pålle.

REBUS.

bäckar bäckar
bäckar bäckar
bäckar bäckar
bäckar bäckar
bäckar bäckar

göra Lagan.

FYRKANTIG NÖT.

a a a a
u u u u
k k l l
b b n r

Ordna bokstäfverna så att det kommer att stå: en ö, en bergskedja, en stad, ett mineral. Dessa ord läsas såväl våg- som lodrätt.

ARITMOGRYF.

1	2	2	3
2	4	4	5
2	4	6	7
3	5	7	8

- en naturforskare.
- fågel.
- stad i Algier.
- landskap i England.

Siffrorna utbytas mot bokstäfver. J. W. B-n.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 41
TVENNE GUDINNOR. Artemis — Demeter.
REBUS (II). Kristiania.

2 klassiska skönlitterära arbeten i nya upplagor: Manxmannen

En historia från ön Man av Hall Caine. Övers fr. engelskan av H. Flygare. I 2 delar. Pris pr del 2 kr. häft., 3.25 klotb.

Så länge man lever, glömmes man icke att man läst denna bok, som är en av århundradets yppersta romaner.

The Sketch

I utbyte mot denna skulle en samvetsgrann kritiker gärna offra hela massor av den smörja, som hedras med namnet skönlitteratur.

Edmund Gosse i St. James Gazette.

Vi överdriva icke, om vi påstå, att denna berättelse är den väldigaste, som sett dagen på en mansålder.

The Scotsman.

Den eldröda bokstaven

Av Nathaniel Hawthorne. Med förf:s redogörelse för tokens tillkomst. Övers. fr. engelskan av Tom Wilson. Pris häft. kr. 2.25, kart. 2.75.

Den amerikanska litteraturens förnämsta roman.

Ruben G:son Berg i Nordisk Familjebok.

Vi möta här en enhet, en koncentration, en fullkomning, som i förenig med berättelsens djupa och tragiska intresse skänka den en förblifvande rangplats... När slutet kommer, känna vi att vi varit med om att utforska de innersta hjärtedjupen.

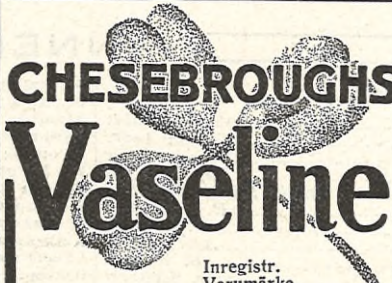
Sir W. Robertson Nicoll.

Svenska Dagbladet skriver på tal om höstens bokflod, om dessa båda arbeten:

— äro utan tvivel att räkna till det bästa på översättningslitteraturens område, som hittills blivit synligt.

I varje bokh. och direkt från J. A. LINDBLADS FÖRLAG, UPPSALA.

Annonsera i Idun!

CHESEBROUGH'S Vaseline

Inregistr. Varumärke.

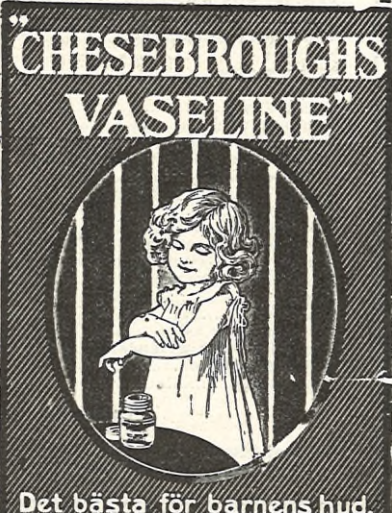
»Den bästa vän, du någonsin kan få»

Med detta preparat kan man lindra och bota många krämpor. En liten burk Cheesebroughs Vaseline kostar endast 25 öre och befriar dig från skroflig hud, smärre sår och brännskador, och om du låter en liten smula smälta i munnen, lindrar det hosta, heshet och inflammation i halsen.

Profask å 10 öre erhålles öfverallt. Det är fullkomligt utan smak. Hvarje apotekare, såväl som större kemikalie- och parfymaffärer hafva det till salu, men se noga efter, att fabrikanlens namn Cheesebrough Mfg. Co. New York, U. S. A. återfinnes på hvarje förpackning.

Filial i London, 42 Holborn Viaduct

Var försiktig med efterapningar. De skada i stället för att hjälpa dig.

CHESEBROUGH'S VASELINE

Det bästa för barnens hud.

Hälsan återvinnes!

Lungsot kan botas med gymnastik, som, rätt bedriven, stärker kroppen så att den övervinnes bacillen.

Boknyhet!

I dag har utkommit:

LUNGSOT OCH DESS BOTANDE MED GYMNASTIK

av **FILIP SYLVAN,** Medicine doktor.

162 sidor. 14 bilder. Pris 1:75. **WILHELMSSONS FÖRLAG,** Riddaregatan 17, Stockholm.

Riks 25 65. Allm. 647.

Lungsot betraktas för närvarande såsom praktiskt taget obotlig — några »tillfriskna» under »sanatorium»-behandling, men sällan så pass att de kunna återupptaga sitt förra arbete och i många, kanske de flesta, fall bryter sjukdomen snart ut på nytt.

Något mer är därför nödvändigt.

Han framhåller därför att det är nödvändigt att häva dispositionen till lungsot eller sjukdomsanlaget och visar vari denna disposition består, samt huru den uppkommer. Detta är ett av de mest slående kapitlen i hans bok, då han visar hurusom de huvudsakliga faktorerna i denna disposition kunna påverkas av korrekt och rätt bedriven gymnastik. Följaktligen måste en rationell behandling och ett varaktigt botemedel finnas i denna riktningen.

Riktigheten av hans åsikter visas genom ett antal fall ur hans egen praktik — patienter, som uppgivits såsom hopplösa, vilka blivit ej endast botade utan återvänt till sitt förra hårda arbete för flera år utan något som hälst tecken på recidiv.

Två grupper gymnastikrörelser äro beskrivna, lämpliga för olika stadier. Ingen apparat är nödvändig, och det bör ej möta någon svårighet för en läkare att bestämma vilken grupp han vill rekommendera i varje särskilt fall. I själva verket finns ingen anledning varför ej de, som äro endast i tidigt stadium, skulle kunna utföra dessa hemrörelser själva med ledning av givna råd och anvisningar och så förhindra utvecklingen av denna tärande sjukdom.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

ANSPRAKSLÖS OCH DUGLIG, gärna bättre flicka, villig att ta plats som ensamjungfru, kan få väl af-lönad sådan i mindre läkarefamilj inst. 24 okt. eller 1 nov. Hjälp till grofssylor. Sv. jämte rek. till fru O. Pallin, Alingsås.

EN RASK OCH PLIKTTROGEN barnjungfru (husa) i ålder 20-25 år, kan få god plats i en liten familj i närheten af Kristiania (Holmenkollbanan). 3 barn i ålder 5, 7 och 9 år. Svensk kokerska finnes. Svar med lönepretentioner, fotografier och betyg sändes under adress Fru Thora Nærum, Sehestedsplads 4, Kristiania.

FÖR ETT HYGGLIGT FRUNTIMMER kunnig i alla till ett landhushåll hörande sysslor, finns plats den 1 inst. nov. som hushållsfröken hos en ämbetsmannafam., bosatt i Bergslagen. Sv. till »E. L. H.», Iduns exp.

HUSFÖRESTÄNDARINNA, 20 till 28 år, frisk, gladlynt och med ett trefligt utseende, helst musikalsk, sökes för tillträde omedelbart af oberoende ungar, bosatt i naturskön trakt i Bergslagen. Nödiga upplysningar, referenser jämte fotografier, torde med fullt förtroende sändas till signatur: »Ingenjör i Bergslagen» under adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

VILLIG, ENKEL, ANSPRAKSLÖS flicka eller jungfru kun. i enkl. matl. bakn. samt öfriga inomhussysslor, erhåller genast plats. Hjälp till skuren och tvätt. Svar jämte bet., pret. till »Landtgårds», Sjöfaste Gottland.

Goda platser

för husföreständarinna, hushållerska, barnfröken, lärarinnor, kok-, hus-, barn-, köks- o. ensamj. Insänd betygsskrifter och foto. 20 öre i svarsporto. Billigt arvode. Reel be-hand. Ruth Zetterströms Platsbyrå, Drottninggatan 16, 1 tr., Stockholm.

Bildad, bankär flicka rask och hurtig, gärna ej under 25 år, kunnig i sömnad o. handarb., som vill åtaga sig husjungfrus sysslor, får plats i ingenjörsfam. på landet (4 pers. hush.), jungfru finnes. Sv. m. foto, betyg o. ref. samt lönepret. till »Pålitlig familjemedlem», Iduns exp.

Dispensärskoterska

sökes för Göteborgs kommunala tuberkulosbyrå. Begynnelselön 1400, slutlön 2000 kr. En månads ledighet årl. Genomgången dispensärkurs ej villkor, men väl skötersket utbildning. Ansökan med återopade meriter insändes snarast till Göteborgs Hälsovårdsnämnd.

Junge, anspruchslose deutsche Dame

im Alter 17 bis 25 Jahre wird gerade in einer kleinen Familien in Stadt, Mittlerschweden, gesucht. Am liebsten musikalisch und sprachkundig. Antwort mit Lohnanspruch und Photographie an »Anspruchslos», Sv. Telegr.-b:s annonsafd., Sthlm.

Sjuksköterskelev.

1 Dec. finnes plats ledig för en sjuksköterskelev å Malmö priv. sjukhem. Ansökan åtföljd af fotografi, referenser samt betyg från 8-klassigt läroverk, insändes till Föreståndarinnan, Privata Sjukhemmet, Betaniaplan 1, Malmö.

Barnfröken

kunnig i sömnad och villig att hjälpa till med alla i ett hem förekommande göromål sökes af tjänstemannafamilj i Malmö den 1 Jan. 1917. Svar med betyg och lönepretentioner till »4 barn», Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

Hushållerska till Godsägare,

Hushållsfröken t. 2 pers. i Sthlm. Jungfru finnes. Bättre hushållsk. flickor kok, hus., ensamj. goda platser. Centralförmedlingen, Brunnsgränd 6, Sthlm. Brevsvar 20 öre.

Köksföreständarinneplatsen

vid **Österåsens Sanatorium**

i Ängermanland är ledig att tillträda i jan. 1917. Kompetenta, energiska sökande med god hälsa, med förmåga att leda en större personal och helst vana vid ångkokning, torde snarast insända sina betyg och rekommendationer till överläkaren, Österås. Förmaner: 700 kr. begynnelse-lön, allt fritt; 1 mån. semester.

Husmodersplatsen

vid **Länslasarettet i Eskilstuna**

är till ansökan ledig. Sökande, som bör vara fyllda 30 år och helst ha sjuksköterskeutbildning, äga att senast den 10 nästkommande nov. under adress lasarettsläkaren, Eskilstuna, — insända sina till direktionen vid länslasarettet i Eskilstuna ställda ansökningar. Platsen, som är nyinrättad, tillträdes den 1 nästkommande januari. Löneförmanerna äro 700 kronor, fri bostad samt kost, värme, lyse och tvätt. LASARETTSDIREKTIONEN.

PLATSSÖKANDE

SOM KOKERSKA eller hushållerska till fin familj eller ugherre önsk. plats af enkel, bättre, praktisk o. sparsam landbrukardotter. Är van och kunnig i ett hems skötande både stads- och landhem. Goda betyg från hushållsskola samt från föregående fina platser. Sv. till »Norrländska», Sollefteå p. r. 25-ÅRIG LANDBRUKAREDOTTER önsk. plats, i bättre fam. att under husmoders ledning, deltaga i hemmets göromål, är kunnig i enkl. matl. bakn., sömn. Helst i Göteborg el. Västergötland. Sv. till E. Jansson, Leksåsa.

UNG FLICKA önskar plats. Är kunnig i post-, telefon- och hushållsgöromål. Sv. före 1 nov. till »Inga lill», Iduns exp.

TVÅ NORRLÄNSKOR önska plats i finare familj i Sthlm eller dess närhet, mot fritt vivre och ev. någon lön. Vilja deltaga i alla inom ett hem förek. göromål för att lära hushåll. Kunniga i sömn. Sv. för sig till »Huslig» och »Villig», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA, kunnig i bakning och enklare matl., önskar under julfe-rierna (17 dec.—14 jan.) komma i familj för att mot fritt vivre deltaga i hushållet. Sv. till »Dalarna», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE, MEDELÅLDERS FLICKA, önskar plats hos ensam dam eller i fam. Kunnig i matl. o. ett hems skötande. Lön 18 kr. pr mån. Sv. till »Justina 1916», p. r. Helsingborg.

BÄTTRE, FÖRLOFVAD smålands-flicka önskar under någon tid komma till något större, bättre hem för att som familjemedlem deltaga i allt. Ev. bet. Sv. till »Dec. 1916», Iduns exp.

ENKEL, STADGAD FLICKA önsk. plats som hjälp och sällskap eller barnfr. Är kunnig i alla husliga göromål, handarbete, enklare sömnad o. hatmont. Sv. till »Familjemedlem 1916», p. r. Falkenberg.

SLOJDLÄRARINNA, utexam. fr. H. Lundins h. Slöjdssem. önsk. pl. i fam. för att om så önsk. äfven underv. i alla slags handarb., klädo. linnesöm samt pappslöjd. Är villig deltaga i husliga sysslor. Svar till »21 år», Kalmars p. r.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i gott hem som familjemedlem att såsom husmoders hjälp deltaga i förefal-lande göromål. Är kunnig i enkl. matlagning och bakning. Fritt vivre och någon lön. Betyg fr. föreg. pl. Svar till »Ordentlig», Kalmars p. r.

PLATS SOM BARNFRÖKEN i gott hem önskas av 21-årig flicka. Vill anses som familjemedlem. Sv. till »E. W.», Djursholm p. r.

NORRLÄNSKA, 23 år, önskar plats i liten familj eller hos ensam dam som hjälp och sällskap. Deltager gärna i husliga sysslor. Någon lön önskvärd.: Tacksam för svar: »Öfre Norrländ», Iduns exp. f. v. b.

24-ÅRS FLICKA önskar plats på landet eller i stad, gärna Stockholm, i gott och vänligt hem till 1 Nov. att hjälpa till med sömnad samt husliga sysslor. Genomgått husmoderskurs, folkhögskola samt är något kunnig i enkl. sömnad. Innehaft plats som husmoders hjälp. Svar till »Familjemedlem», Allm. Tidningskon-toret, Falun f. v. b.

EN 26-ÅRIG, FRISK och huslig flicka från landet som genomgått folkhögskola och Kristinehamns praktiska skola — med utmärkt betyg från 3-årig plats samt nu, för förvärfvandet af ökade insikter genomgående ännu en matlagningskurs, önskar fr. 1 nov. eller 1 dec. i år plats som kokerska eventuellt ensamjungfru i mindre familj. Svar till »Kunnig i konstsofnad», adr. Cigarrmagasinet Brunkebergstorg 9, Stockholm.

FÖR EN 16-ÅRS FLICKA från gott hem önskas plats i liten familj att under husmoders hjälp och ledning sköta sysslor. Svar till »Familjemedlem K.», Iduns exp.

PLATS ÖNSKAS som hjälp och sällskap i familj eller hos ensam dam af ung, bildad flicka. Kan äfven åtaga sig skrifföromål och läxläsning, om så önskas. Goda rek., små pret.! Svar till »Hjälp och sällskap», Iduns exp. f. v. b.

TJUGOÅRIG, elementarbildad flicka önskar som familjemedlem komma i ett verkligt godt präst- eller tjänstemannahem, helst där ungdom finn. för att under husmoders ledning deltaga i alla husl. göromål. Svar med prisuppgift till »Familjemedlem», Sv. Telegrambyrån, Örebro.

26-ÅRIG NORRLÄNSKA, van vid sjukvård, husliga sysslor samt sömnad, önskar plats i gott hem som husmoders hjälp. Svar torde sändas under adress: Fru Anna Linnborg, Sala.

EN 34-ÅRIG FLICKA önskar plats i gott vänligt hem där jungfru finnes, och där möbler till ett rum kan få medtagas. Förestår ett större hushåll sedan flera år, men önskar ombyte. Ref. finnas. Sv. t. »Nyår 1917», Iduns exp. f. v. b.

VÄF- o. HANDBETSLÄRARINNA önskar plats i skola, hemslöjdsaffär eller bättre hem. Är van vid husliga sysslor. Tacks. för sv. till »Pålitlig 24», Iduns exp. f. v. b.

UNG, BILDAD och intresserad flicka som genomgått en 3 mån. hushållskurs, önsk. plats i fam. att deltaga i förekommande göromål, helst där jungfru finnes. Sv. till »Små pretentioner», Vingåker, p. r.

LEG. SJUKGYMNAST, 22-årig, bildad flicka (vegetarian) önskar verksamhet, helst i Sthlm, i fam. hos enskild pers. el. annorledes. Fått under husmoders ledn. flerårig öfning i husl. göromål, enkel veg. matl. samt värddinnetjänst, vistats 1 år i England. Goda betyg o. ref. Sv. till »Småländska K. L.», Iduns exp.

HELST I PRÄSTGÅRD på landet önskar realskolebildad flicka, med god handstil plats såsom skrifför-träde och för öfrigt hjälpa till med litet af hvarje, gärna där barn finnes. Sv. till »1 november», Strömstad p. r.

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar plats som hjälp och sällskap i familj el. hos ensam dam. Är äfven villig, om så önskas utan jungfru åtaga sig hemmets sysslor. Goda rek.! Sv. till »Hjälp i hemmet», Iduns exp.

ENKEL, BÄTTRE FLICKA önskar plats å landegendom som husmoders hjälp, där jungfru finnes. Har genomgått hushålls- och konserveringskurs samt innehaft plats. Kunnig i handarbete. Svar till »Familjemedlem», Mantorp p. r.

UNG MUSIKALISK FLICKA önskar som husmoders verkliga hjälp och sällskap plats den 1 nov. å land-egendom i Skåne. Är kunnig i matlagning, bakning, konservering m. m. Betyg och ref. Svar till »Familjemedlem E. M.», Iduns exp.

Flicka

med två års vana i sjukvård önskar plats på läkares mottagning eller hos sjuklig herre eller dam. Svar inom 8 dagar till »Sjukvård», Fågelfors p. r.

I godt hem,

helst på landet, gärna i prästgård, önskar föräldralös 19-årig flicka snar plats mot fritt vivre och någon lön. Innehar goda betyg och rekommendationer från 3-årig plats i aktad godsägarefamilj. Är villig gå frun tillhanda och deltaga i alla förekommande hemsysslor utom gröfre sådana och kan tillträda platsen när som helst. Svar under adress Gross-handlaren Carl Lundgren, Nykö-ping.

Smör, Ost, Ägg,

vildt, konserver, frukt samt alla slag af matvaror mottagas till försäljning af Husmödrarnas Centralförmedling, Brunnsgränd 6, Sthlm. Fina ref.

INACKORDERINGAR.

EN TVA-ÅRS frisk, rar och föräldralös flicka kan få ett godt hem i ung, barnlös lärarfamilj i Småland. Svar (helst med fotografi) emotes tacksamt under adr. »Barnkär», Iduns exp., Stockholm.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröst-klena mottagas ej.

Å herregård

högst 1 1/2 timmes järnvägsresa från Göteborg önskas god inackordering för dam. Rikhäst, umgänge, piano samt att delvis deltaga i matlagning önskas. Svar till »Lady X», Svenska Telegrambyrån, Göteborg.

Nervsjukhemmet

JOHANNERO

beläget invid Göteborg mottager för behandling nervsjuka, som önska vårdas å lugn och behaglig trakt på landet. Läkarevården bestrides af d:r Einar Rodhe.

Cecilia Lennings och Ellen Svenson,

Ex. Sjuksköterskor.

Postadress Johannero, Utbynäs, Göteborg 6. Rikstelefon 23 Utbynäs.

Fullständig utstyrel för hemgifter.

Färdigsydt dam- och barnlinne. Egen syatelj. Prover sändas på begäran. A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

Tvätt!

Tvättning och mangling af privatkläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mälarebadets Tvätt- & Strykinrättning** till ett pris af **35 öre** pr kg. för tvättposter öfverstigande 20 kg. Afgiftsfri afhämtning och hemsändning.

Allm. 93 44. Riks 38 15.

17,325,000 kr. skola utlottas å 1889 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 1 Nov. och är högsta vinsten

10,000 kr.

För endast kr. 1:50 erhålles kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 5:— å fyra st. o. för kr. 10:— å tio obligationer, portofritt. Dragningslista gratis. Numren i detta ovanligt fördelaktiga lotteri äro starkt efterfrägade. Skynda på så Ni hinna med. Beställningar insändas till **OBLIGATIONSKONTORET, Stora Nygatan 19-27. Malmö.**

4:de upplagan
Trettionde tusendet.

IDUNS KOKBOK

Utgifven af
ELISABETH ÖSTMAN.

IDUNS KOKBOK

IDUNS KOKBOK

är vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Bokens alla 1.071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Östmans Husmoderskurser o. öfverskådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrannt angifna. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet finna härigenom en säker handledning i

IDUNS KOKBOK.
PRIS: INB. 5:50.

Doktor Bjerkes Ögonklinik
LINKÖPING.

D:r Heimans
ELECTRO-MEDICINSKA INSTITUT.
NEURVSJUKDOMAR och REUMATISKA
ÅKOMMOR.
Kungssportsplatsen 2. Göteborg.
Tel. 4546.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästern Samuelsgatan 70.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MESSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium
Kungsgatan 40, Göteborg.
Förmanligaste enskilda handelsläroverk för elever med högre förkunskap
Sommarkurs Handelskurs Gymnasialkurs
10/6-10/10 10/6-10/12 10/6-10/15
Begär prospekt!

Afmagringsväv,
— absolut verkande — oskadlig.
Pris kr. 4.50 + porto. Förs. disk.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör.
21 Drottninggatan 21.

Hennaextrakt oöfverträffligt och oskadligt härta gningensmedel i alla nyanser. Pris Kr. 7.50 + Porto.

Camomilleextrakt för erhållande af blont hår.
Pris Kr. 3.50 + porto
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

"La Mascotte"
Franskt skönhetsmedel — Kosmetikens triumf.

Nyhet:
"La Mascotte-crème"
Hög kvalitet och framstående egenskaper hafva förforsakat "La Mascotte" stora framgång. Preparatet är o lagligt skyddade genom Kungl. Patentverket. Säljas i alla klassiga Parfymmerier, Varuhus, Droghaffärer och Damfrisørsalonger öfver hela landet.

Vår erk. prakt. apparat för **ansiktsmassage** bör ej skivas i hvarje dam toilettsaker. Bort m d crém- och smörjmedel. Nervenergien, **grunden till det blomstrande utseendet förnyas.** Af en utm med mot hufvudvärk, snufväm. m. Pris gen. stor oms end 2 kr. m brksknv. + postf. porto. A.-B. Sv. Husgerädsfabriken, Moåfven

Misspdyande härväxt utrotas med Trianonpasta
utan efterlämnande af märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt luktfritt medel — icke pulver. Bättre än elektrolytisk beh. Anv. dagl. med osviklig framgång i min praktik för skönhetsvård vid behandling såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 5 kr. Till landsorten mot postförsök, utan ang. af inneh. Maria Enquist, Institut för Skönhetsvård o. Plastiska Operationer, Biblioteksgat. 6-8, Sthlm. R. 160 68. A. 226 62.

är världens förfästa **Hårmedel** och öfverträffas icke af något annat liknande preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymmerier, Drogh- och Coiffuraffärer.

H.G.Söderbergs Import-AB
Krossad och smäkrossad **Koks**
Billigaste bränsle i kökspisar och i kakelugnar på koksgaller.
Telefoner namnanrop
"SÖDERBERGS KOLIMPORT".

Kjellströms Kartritningskurs
börjar i Okt. Prospekt erhålles. Storgatan 32. Sthlms Tel. 24208.

Kurs i klädsömnad.
Elever mottagas dagligen kl. 11-3. Afte-kurs två gånger i veckan.
Grefteuregatan 72. **Selma Wahlgren. A. T. 224 58**

Bogstens Hushållskurs 1917.
1 Febr.-1 Maj; 1 Aug.-1 Nov. Utförligt prospekt mot 2 porto.
Fru Ida Palmgren, Betna.

Fr. Holmgrens Bokbinderiskola,
"Bind Edra böcker sjä f", är flyttad till Regeringsgatan 66, 1 tr. Anm 10-12, 5-7. A. T. Br. 342. R. T. 99 61. Kvällslektioner.

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla rum. Rum fr. 2 kr. Frukost o. Suppér serveras. Birgerjarlsq. 8, Stockholm (röd, grön o. gul spårvagn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 39, 195 19

Den kända författarinnan **Mrs E. B. Duffeys** berömda verk:

KVINNAN
som **JUNGFRU, HUSTRU** och **MODER,**
skrivet av en kvinna om och till kvinnor, säljes kort tid för det kolossalt låga, nedsatta priset av
Endast 1 kr. 85 öre.

Denna bok behandlar ett ämne som för den nutida kvinnan är av allra största vikt att känna — kvinnans själsliga och kroppsliga egenskaper. Författarinnan, den berömda amerikanska skriftställarinnan, Mrs E. B. Duffey, skildrar här på ett enkelt och naturligt sätt med öfverträffad klarhet och förstånd de stora förändringar kvinnan undergår under olika perioder i sitt liv. Den gifta kvinnans rättigheter och plikter klarläggs.
Boken är en ovärderlig hjälp för alla kvinnor, såväl den som tänker att gifta sig, som den som förbliver ogift, den förlövade, hustrun och modern — alla böra läsa denna bok, som med sina nära 300 sidor på ett grundligt sätt behandlar det valda ämnet (se nedanstående utdrag ur innehållsförteckningen). Då vi under en kort tid lämna boken till ett ytterligare nedsatt pris, endast kr. 1.85, råda vi envar, som ej redan skaffat sig detta intressanta verk, att genast insända order. Snart blir det omöjligt att anskaffa det så billigt.

Ur innehållsförteckningen:
Två kön. Kvinnokönets brister och motsvarande företräden. När skall den unga flickan bliva meddelad vissa saker? I vilken ålder inträder puberteten? Fysiska kännetecken på att puberteten närmar sig. Hemliga synder. Kärleken i dess första form. Resultatet av båda könen oönskränkta umgänge med varandra. Renhet och sällighet. Manligt sällskap. Ungdomliga tillbedjare. Renhet i vänskapsförhållandet mellan gossar och flickor. En ungdomskärlek är ungdomens bästa beskyddare. Den första kärleken. Den första kärlekens renhet. En tidig bøjelse förhindrar icke en senare varaktig kärlek. När bör en ung flicka gifta sig och med vem? Lämplig ålder för äktenskaps ingående. Ett för tidigt äktenskaps bedrögliga följder för kvinnan. Sorgliga följder för mannen. Det inbördes förhållandet mellan mannen och kvinnans ålder.
Anvisning att bedöma en mans sedliga karaktär. Tiden före och under förlovningen. Det bästa sätt varpå ett ungt par kan lära känna varandra. Fördelen av dagligt umgänge mellan båda könen. Aftonbesök. När kvinnan säger "det första ordet". Kvinnans utsikter i fråga om förlovning. Opassande förtrolighet. Kysen. Den unga kvinnans ansvar. Förtrolighet mellan förlovade. Nödvändigheten af försiktighet. Uppförandet under lång förloving. Fördelarna av kort förloving. Är förlovingen absolut bindande? Kärlek vid första anblicken. Annonser eller svar på annonser, genom vilka man söker göra bekantskap med individer af andra kön.
Platonisk vänskap. Bröllopsresor. Missbruk af äktenskapliga rättigheter. Äktenskapliga rättigheter. M. m., m. m.

Expedieras mot postförsökt. 2 ex. sändas fraktfritt.
Nordiska Konstförlaget, Tingsryd, avd. 6.

M5A

TVÄTTAR ICKE KLÄDER.
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Såpval Aktiebolag
Göteborg

MOT KORPULENS medd. massage o. elektrisk behandling mot billigt mån. abonnemang. Allm. tel 17 86, Riks S. 156.

A Kustsjukhuset, Styro
emottages elever. Kursen räcker 3 mån. Afgift 30 kr. pr månad.

Svensk Sjuksköterskeföreningens Upplysningsbyrå
Stockholm, Brahegatan 56, 2 tr. meddelar kostnadsfritt upplysningar åt sjuksköterskor angående utbildnings- och arbetsförhållanden. Till landsorten mot brefporto. Mottagning tisdagar och fredagar 12-1 f. m. Annan tid efter öfverenskommelse per Stockh.-tel 52 57 och Riks 97 07.

Sveriges förfästa katalog
är vår stora prakt. katalog No 37. Tusentals praktiska artiklar i manufaktur och korta varor. Intressanta nyheter. Över 600 illustrationer. Rekvirera gen. katalogen och sänd oss en provorder. Sändes jämte julidningsprover m. m. gratis, ej fraktfritt.
Ahlén & Holm, Stockholm.

Musikinstrument
Stor sortering af prima, väljusterade stråk- och blåsinstrument. Sextetter af förstklassig böhmisk tillverkning. svensk modell, till 375 och 500 kr. pr sextett. Talapparater, ljudskifvor med frälsningsarmestycken. Orglar och pianon, bästa fabrikat. Strängar och tillbehör till musikinstrument.

Teer.
Höga, rena kvaliteter. Berömda för fin arom.
Tekn. art med eget firmamärke:

Dentol,
förstklassigt antiseptiskt munvatten och dito tandpasta.

Skokräm,
terpentinfri och fri från alla för lädret skadliga ämnen.

Putspulver och putskräm,
bästa rengöringsmedel för metallar.

Illustr. varukatalog sändes på begäran gratis och franko.

Frälsningsarméns Handelsdepartement,
Östmamsg. t. 24 & 26. Sthlm 5
Telefoner: Riks. 85 81. Allm. 63 72.
Företag: S. Allég. 9, Göteborg. R. T. 73 76

EXAMINERAD sjuk- eller barnsköterska kan på grund af ägarinnans klenhet få öfvertaga litet privat barnhem. Svar till "God inkomst", p. r. Uddevalle.

Hur förlikar man bäst de vida kjolarna med de dyra tygpriserna?

Jo, genom att köpa de tygbesparande praktiska Favoritmönstren! Mången dam som genom de nuvarande höga priserna på tyger låter sig afhållas ifrån att följa det klädsamma, vackra modet med de vida kjolarna, under förtäring att dessa fördras så mycket tyg, skall nämligen vid begagnande af Favoritmönstren finna att med dessa uppstås en så fördelaktig skärning af våderna, att tygåtgången för de vida kjolarna i jämförelse med de smala endast ökas med cirka 10 till 15 procent. Favoritmönstren beställas efter modellerna i Favoritmodealbumet, som är den mest fullständiga modejournal för allt som tillhör damtoaletten och försända vi detta stiligade modealbum öfver hela Sverige till ett pris af 1 Krona franko.
Dressner-Expeditionen, Stockholm.
15 Tek. egatan

Turkiska badet

i Malmförsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämnt, om man är flera i sällskap. Pris före kl. 12 kr. 1:50, efter kl. 12 kr. 1:75.

Tänk på våren!

Då man vid den tiden kommer ut till sitt sommarställe är det angenämt att se **Tolpaner, Narcisser Crocus, Scilla** m. fl. blommor i vackrare Plantera dörör nu.

Blomsliökvar planteras äfven i lädör eller krukor, som ställas i mörk frostfri källare. Efter rotbildningen upplagas lädorna eller krukorna i våningen i Januari.

Tjäders Fröhandel
Stora Nygatan No 1 och Oxtorgsgatan No 7.

BRUNKEBERGS TEATERN
Alltid veckans bästa nyheter!
Idun utgives aenna vecka i A och B.